

Rada
Európskej únie

V Bruseli 25. novembra 2016
(OR. en)

12504/16

Medziinštitucionálny spis:
2016/0297 (NLE)

COLAC 76
CFSP/PESC 753

LEGISLATÍVNE AKTY A INÉ PRÁVNE AKTY

Predmet: Dohoda o politickom dialógu a spolupráci medzi Európskou úniou a jej členskými štátmi na jednej strane a Kubánskou republikou na strane druhej

DOHODA O POLITICKOM DIALÓGU A SPOLUPRÁCI
MEDZI EURÓPSKOU ÚNIOU
A JEJ ČLENSKÝMI ŠTÁTMI NA JEDNEJ STRANE
A KUBÁNSKOU REPUBLIKOU NA STRANE DRUHEJ

BELGICKÉ KRÁĽOVSTVO,

BULHARSKÁ REPUBLIKA,

ČESKÁ REPUBLIKA,

DÁNSKE KRÁĽOVSTVO,

SPOLKOVÁ REPUBLIKA NEMECKO,

ESTÓNSKA REPUBLIKA,

ÍRSKO,

HELÉNSKA REPUBLIKA,

ŠPANIELSKE KRÁĽOVSTVO,

FRANCÚZSKA REPUBLIKA,

CHORVÁTSKA REPUBLIKA,

TALIANSKA REPUBLIKA,

CYPERSKÁ REPUBLIKA,

LOTYŠSKÁ REPUBLIKA,

LITOVSKÁ REPUBLIKA,

LUXEMBURSKÉ VEĽKOVODSTVO,

MAĎARSKO,

MALTSKÁ REPUBLIKA,

HOLANDSKÉ KRÁĽOVSTVO,

RAKÚSKA REPUBLIKA,

POĽSKÁ REPUBLIKA,

PORTUGALSKÁ REPUBLIKA,

RUMUNSKO,

SLOVINSKÁ REPUBLIKA,

SLOVENSKÁ REPUBLIKA,

FÍNSKA REPUBLIKA,

ŠVÉDSKE KRÁĽOVSTVO,

SPOJENÉ KRÁĽOVSTVO VEĽKEJ BRITÁNIE A SEVERNÉHO ÍRSKA,

zmluvné strany Zmluvy o Európskej únii a Zmluvy o fungovaní Európskej únie, ďalej len „členské štáty Európskej únie“, a

EURÓPSKA ÚNIA

na jednej strane a

KUBÁNSKA REPUBLIKA, ďalej len „Kuba“,

na strane druhej,

BERÚC DO ÚVAHY želanie zmluvných strán konsolidovať a prehĺbiť vzájomné styky posilnením politického dialógu, spolupráce a hospodárskych a obchodných vzťahov v duchu vzájomného rešpektu a rovnoprávnosti;

ZDÔRAZŇUJÚC význam, ktorý prikladajú posilneniu politického dialógu o bilaterálnych a medzinárodných otázkach;

ZDÔRAZŇUJÚC ochotu spolupracovať v rámci medzinárodných fór pri riešení otázok spoločného záujmu;

MAJÚC NA PAMÄTI svoj záväzok ďalej podporovať strategické partnerstvo vytvorené medzi Európskou úniou, Latinskou Amerikou a Karibikom a spoločnú stratégiu pre partnerstvo EÚ a Karibiku a s prihliadnutím na spoločné prínosy regionálnej spolupráce a integrácie;

OPĀTOVNE POTVRDZUJÚC rešpektovanie zvrchovanosti, územnej celistvosti a politickej nezávislosti Kubánskej republiky,

OPĀTOVNE POTVRDZUJÚC svoj záväzok podporovať účinný multilateralizmus a úlohu Organizácie Spojených národov, rovnako ako všetky zásady a ciele zakotvené v Charte Organizácie Spojených národov;

OPĀTOVNE POTVRDZUJÚC rešpektovanie univerzálnych ľudských práv ustanovených vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv a iných príslušných medzinárodných nástrojoch v oblasti ľudských práv;

PRIPOMÍNAJÚC svoj záväzok týkajúci sa uznávaných zásad demokracie, dobrej správy vecí verejných a právneho štátu;

OPĀTOVNE POTVRDZUJÚC svoj záväzok podporovať medzinárodný mier, bezpečnosť a mierové riešenie sporov v súlade so zásadami spravodlivosti a medzinárodného práva;

BERÚC DO ÚVAHY svoj záväzok týkajúci sa medzinárodných povinností v oblasti odzbrojenia a nešírenia zbraní hromadného ničenia a nosičov zbraní a spolupráce v tejto oblasti;

BERÚC DO ÚVAHY svoj záväzok bojovať proti nedovolenému obchodovaniu s ručnými a ľahkými zbraňami a ich nadmernému hromadeniu v plnom súlade so svojimi povinnosťami na základe medzinárodných nástrojov, a záväzok spolupracovať v tejto oblasti;

POTVRDZUJÚC svoj záväzok bojovať proti všetkým formám diskriminácie a odstraňovať ju vrátane diskriminácie z dôvodov rasy, farby pleti alebo etnického pôvodu, náboženstva alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie;

ZDÔRAZŇUJÚC svoj záväzok týkajúci sa inkluzívneho a trvalo udržateľného rozvoja a spoločnej práce v sledovaní cieľov programu v oblasti trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030;

UZNÁVAJÚC status Kuby ako rozvojovej ostrovnej krajiny a zohľadňujúc príslušnú úroveň rozvoja zmluvných strán,

UZNÁVAJÚC dôležitosť rozvoja spolupráce s rozvojovými krajinami pre ich udržateľný hospodársky rast, trvalo udržateľný rozvoj a úplné splnenie medzinárodne dohodnutých cieľov rozvoja;

NA ZÁKLADE zásady spoločnej zodpovednosti a presvedčenia, že je dôležité zabrániť výrobe nezákonných drog, obchodovaniu s nimi a ich používaniu;

PRIPOMÍNAJÚC svoj záväzok bojovať s korupciou, praním špinavých peňazí, organizovaným zločinom, obchodovaním s ľuďmi a pašovaním migrantov;

UZNÁVAJÚC potrebu zvýšenej spolupráce v oblasti presadzovania spravodlivosti, bezpečnosti občanov a migrácie;

UVEDOMUJÚC si potrebu presadzovať ciele tejto dohody prostredníctvom dialógu a spolupráce so zapojením všetkých zúčastnených strán, vrátane regionálnych a miestnych správ, občianskej spoločnosti a súkromného sektora, ak je to vhodné;

PRIPOMÍNAJÚC svoje medzinárodné záväzky týkajúce sa sociálneho rozvoja, okrem iného aj v oblastiach vzdelávania, zdravia a pracovných práv, rovnako ako záväzky týkajúce sa životného prostredia;

OPÄTOVNE POTVRDZUJÚC zvrchované právo štátov vo vzťahu k ich prírodným zdrojom a ich zodpovednosť v ochrane životného prostredia v súlade s ich vnútroštátnymi právnymi predpismi, zásadami medzinárodného práva a Deklaráciou konferencie Organizácie Spojených národov o trvalo udržateľnom rozvoji;

OPÄTOVNE POTVRDZUJÚC význam, ktorý zmluvné strany pripisujú zásadám a pravidlám, ktorými sa riadi medzinárodný obchod, a to predovšetkým tým, ktoré tvoria súčasť Dohody o založení Svetovej obchodnej organizácie uzavretej 15. apríla 1994 multilaterálnych dohôd pripojeným k nej, ako aj potrebe transparentného a nediskriminačného uplatňovania týchto zásad a pravidiel;

OPÄTOVNE ZDÔRAZŇUJÚC svoje námietky proti jednostranným donucovacím opatreniam s exteritoriálnym účinkom v rozpore s medzinárodným právom a zásadami voľného obchodu a záväzok podporovať ich zrušenie;

KONŠTATUJÚC, že v prípade, že by sa zmluvné strany v rámci tejto dohody rozhodli uzavrieť osobitné dohody v oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ktoré by Únia mala uzavrieť v zmysle tretej časti hlavy V Zmluvy o fungovaní Európskej únie, ustanovenia takýchto budúcich dohôd nebudú záväzné pre Spojené kráľovstvo a/alebo Írsko, pokiaľ Európska únia spolu so Spojeným kráľovstvom a/alebo Írskom, pokiaľ ide o ich príslušné predchádzajúce dvojstranné vzťahy, neoznámia Kube, že Spojené kráľovstvo a/alebo Írsko sú týmito dohodami viazané ako súčasť Únie v súlade s Protokolom č. 21 o postavení Spojeného kráľovstva a Írska s ohľadom na priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ktorý je pripojený k Zmluve o Európskej únii a Zmluve o fungovaní Európskej únie. Podobne ani žiadne následné vnútorné opatrenia Európskej únie, ktoré by sa mali prijať podľa hlavy V tretej časti Zmluvy o fungovaní Európskej únie na vykonávanie tejto dohody, nebudú záväzné pre Spojené kráľovstvo a/alebo Írsko, pokiaľ tieto krajiny neoznámia svoje želanie zúčastniť sa na takýchto opatreniach alebo ich prijať v súlade s protokolom č. 21. Konštatujúc tiež, že na takéto budúce dohody alebo následné vnútorné opatrenia Európskej únie by sa vzťahoval protokol č. 22 o postavení Dánska, ktorý je pripojený k uvedeným zmluvám,

SA DOHODLI TAKTO:

ČASŤ I

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

ČLÁNOK 1

Zásady

1. Zmluvné strany potvrdzujú svoj záväzok týkajúci sa silného a účinného multilaterálneho systému a plného rešpektovania a dodržiavania medzinárodného práva a cieľov a zásad zakotvených v Charte Organizácie Spojených národov (ďalej len „Charta OSN“).
2. Podobne považujú základný aspekt tejto dohody za svoj záväzok týkajúci sa vytvorenia základne pre vzťahy medzi Európskou úniou a Kubou, ktoré sa sústreďujú na rovnoprávne postavenie, reciprocitu a vzájomný rešpekt.
3. Zmluvné strany súhlasia s tým, že všetky opatrenia na základe tejto dohody sa budú vykonávať v súlade s ich príslušnými ústavnými zásadami, právnymi rámcami, právnymi predpismi, normami a nariadeniami, rovnako ako s platnými medzinárodnými nástrojmi, ktorých sú zmluvnými stranami.
4. Zmluvné strany potvrdzujú svoj záväzok podporovať trvalo udržateľný rozvoj, ktorý je riadiacim princípom pre vykonávanie tejto dohody.

5. Dodržiavanie a podpora demokratických zásad, rešpektovanie všetkých ľudských práv a základných slobôd ustanovených vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv a v základných medzinárodných dokumentoch týkajúcich sa ľudských práv a ich opčných protokoloch, ktoré sú uplatniteľné na zmluvné strany, a rešpektovanie právneho štátu tvoria základný prvok tejto dohody.
6. Zmluvné strany v rámci spolupráce uznávajú, že všetci ľudia majú právo slobodne si určiť svoj politický systém a slobodne uskutočňovať svoj hospodársky, sociálny a kultúrny rozvoj.

ČLÁNOK 2

Ciele

Zmluvné strany sa dohodli, že ciele tejto dohody sú:

- a) konsolidovať a posilniť existujúce vzťahy medzi zmluvnými stranami v oblastiach politického dialógu, spolupráce a obchodu na základe vzájomného rešpektu, reciprocity, spoločného záujmu a rešpektovania suverenity zmluvných strán;
- b) doplniť postup obnovy hospodárstva a spoločnosti na Kube zaistením komplexného rámca pre dialóg a spoluprácu;

- c) zapojiť sa do dialógu zameraného na výsledky na základe medzinárodného práva na účel podpory dvojstrannej spolupráce a spoločnej účasti na medzinárodných fórach, najmä na pôde Organizácie Spojených národov, s cieľom posilniť ľudské práva a demokraciu, dosiahnuť trvalo udržateľný rozvoj a ukončiť diskrimináciu vo všetkých jej aspektoch;
- d) podporiť úsilie zamerané na dosiahnutie cieľov programu v oblasti trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030;
- e) podporovať obchod a hospodárske styky v súlade s pravidlami a zásadami, ktorými sa riadi medzinárodný obchod tak, ako je to stanovené v dohodách Medzinárodnej obchodnej organizácie (WTO);
- f) posilniť regionálnu spoluprácu v regiónoch Karibiku a Latinskej Ameriky s cieľom rozvíjať regionálne reakcie na regionálne a globálne výzvy tam, kde je to možné, a presadzovať trvalo udržateľný rozvoj regiónu.
- g) podporovať porozumenie stimulovaním styku, dialógu a spolupráce medzi spoločnosťami Kuby a krajín EÚ na všetkých úrovniach.

ČASŤ II

POLITICKÝ DIALÓG

ČLÁNOK 3

Ciele

Zmluvné strany súhlasia s tým, že sa zúčastnia na politickom dialógu. Ciele tohto dialógu sú:

- a) posilniť politické vzťahy a podporiť výmenu a vzájomné porozumenie v otázkach spoločného záujmu;
- b) umožniť širokú výmenu názorov a informácií medzi zmluvnými stranami k stanoviskám na medzinárodných fórach, podporovať vzájomnú dôveru a súčasne vymedziť a posilniť spoločné prístupy všade, kde je to možné;
- c) posilniť Organizáciu Spojených národov ako základný prvok multilaterálneho systému tak, aby so zreteľom na Chartu OSN a medzinárodné právo bola táto organizácia schopná účinne riešiť celosvetové výzvy;
- d) ďalej podporovať strategické partnerstvo medzi Európskou úniou a Spoločenstvom štátov Latinskej Ameriky a Karibiku (CELAC).

ČLÁNOK 4

Oblasti a metódy

1. Zmluvné strany sa dohodli, že politický dialóg sa bude uskutočňovať v pravidelných intervaloch na úrovni vyšších štátnych úradníkov a na politickej úrovni a zahrnie všetky aspekty spoločného záujmu, buď na regionálnej, alebo medzinárodnej úrovni. Otázky, ktoré sa majú riešiť v rámci politického dialógu, dohodnú zmluvné strany vopred.
2. Politický dialóg medzi zmluvnými stranami bude slúžiť na vysvetlenie ich záujmov a stanovísk so snahou vytvoriť spoločný základ pre iniciatívy dvojstrannej spolupráce alebo mnohostrannej činnosti v oblastiach vymedzených v tejto dohode a iných oblastiach, ktoré by sa mohli doplniť dohodou medzi zmluvnými stranami.
3. Zmluvné strany na základe vzájomnej dohody nadviažu konkrétne dialógy v nevyhnutných oblastiach.

ČLÁNOK 5

Ľudské práva

Zmluvné strany sa dohodli, že v rámci celkového politického dialógu nadviažu dialóg o ľudských právach s cieľom zvýšiť praktickú spoluprácu medzi sebou na mnohostrannej aj dvojstrannej úrovni. Program, ktorý pre každé zasadnutie v rámci dialógu dohodnú zmluvné strany, bude vyjadrovať ich príslušné záujmy a bude vyjadrením snahy vyváženým spôsobom riešiť občianske, politické, hospodárske, sociálne a kultúrne práva.

ČLÁNOK 6

Nezákonný obchod s ručnými a ľahkými zbraňami a inými konvenčnými zbraňami

1. Zmluvné strany uznávajú, že nezákonná výroba, presun a šírenie ručných a ľahkých zbraní, vrátane ich munície, ako aj ich nadmerné hromadenie, nedostatočné riadenie, neprimerane zabezpečené zásoby a nekontrolované šírenie, naďalej predstavujú závažnú hrozbu pre medzinárodný mier a bezpečnosť.
2. Zmluvné strany sa dohodli, že budú dodržiavať a v celom rozsahu plniť svoje povinnosti a záväzky v tejto oblasti podľa platných medzinárodných dohôd a rezolúcií Organizácie Spojených národov a tiež iných medzinárodných nástrojov, pričom si ako uznávaný rámec vezmú akčný program Organizácie Spojených národov na predchádzanie nedovolenému obchodovaniu s ručnými a ľahkými zbraňami vo všetkých jeho aspektoch, na boj proti nemu a jeho odstránenie.
3. Zmluvné strany opätovne potvrdzujú základné právo na sebaobranu podľa článku 51 Charty OSN a ďalej opätovne potvrdzujú právo každého štátu vyrábať, vyvážať a držať ručné a ľahké zbrane pre obranu a národnú bezpečnosť a tiež aby boli schopné zúčastniť sa na mierových operáciách v súlade s Chartou OSN a na základe rozhodnutia každej zmluvnej strany.

4. Zmluvné strany uznávajú dôležitosť vnútorných kontrolných systémov pre presun konvenčných zbraní v súlade s medzinárodnými nástrojmi, ako je uvedené v odseku 2. Zmluvné strany uznávajú dôležitosť vykonávania takých kontrol zodpovedným spôsobom ako príspevku k medzinárodnému a regionálnemu mieru, bezpečnosti a stabilite s cieľom znížiť ľudské utrpenie a predchádzať nezákonnému obchodovaniu s konvenčnými zbraňami alebo ich zneužitiu neoprávnenými príjemcami.

5. Zmluvné strany sa ďalej dohodli, že budú spolupracovať na dvojstrannej, regionálnej a medzinárodnej úrovni a zaistia koordináciu, komplementárnosť a synergiu vo svojich úsiliach, s cieľom zabezpečiť, aby existovali príslušné zákony, predpisy a postupy na vykonávanie účinnej kontroly výroby, vývozu, dovozu, presunov alebo opätovných presunov ručných a ľahkých zbraní a iných konvenčných zbraní a s cieľom zamedziť nezákonnému obchodu so zbraňami, bojovať proti nemu a odstraňovať ho a prispieť tým k zachovaniu medzinárodného mieru a bezpečnosti. Dohodli sa nadviazať pravidelný politický dialóg, ktorý bude sprevádzať a konsolidovať túto činnosť s prihliadnutím na povahu, rozsah a závažnosť nezákonného obchodu so zbraňami pre každú zmluvnú stranu.

ČLÁNOK 7

Odzbrojenie a nešírenie zbraní hromadného ničenia

1. Zmluvné strany, opätovne potvrdzujúc svoj záväzok týkajúci sa všeobecného a úplného odzbrojenia, zastávajú názor, že šírenie jadrových, chemických a biologických zbraní a ich nosičov na štátnej aj neštátnej úrovni predstavuje jednu z najväčších hrozieb pre medzinárodný mier, stabilitu a bezpečnosť.

2. Zmluvné strany berú na vedomie vyhlásenie Latinskej Ameriky a Karibiku za zónu mieru, čo zahŕňa záväzok štátov tohto regiónu podporovať odzbrojenie týkajúce sa jadrových zbraní, rovnako ako štatút Latinskej Ameriky a Karibiku ako zóny bez jadrových zbraní.
3. Zmluvné strany sa dohodli, že budú spolupracovať a prispievať k medzinárodným úsiliam zameraným na odzbrojenie, nešírenie zbraní hromadného ničenia vo všetkých jeho aspektoch a ich nosičov a na vnútroštátne kontroly vývozu zbraní pomocou plného dodržiavania a vnútroštátneho plnenia ich existujúcich povinností podľa medzinárodných zmlúv o odzbrojení a nešírení zbraní a dohôd a iných medzinárodných záväzkov, ktoré sa vzťahujú na zmluvné strany, a podľa zásad a noriem medzinárodného práva.
4. Zmluvné strany sa zhodujú na tom, že toto ustanovenie predstavuje základný prvok tejto dohody.
5. Zmluvné strany sa ďalej dohodli, že si budú vymieňať názory a že budú spolupracovať s cieľom podniknúť kroky pre prípadný podpis alebo ratifikáciu príslušných medzinárodných nástrojov, resp. pristúpenie k nim, a že budú plne dodržiavať nástroje, ktorých sú zmluvnými stranami.
6. Zmluvné strany sa dohodli, že nadviažu pravidelný politický dialóg, ktorý bude dopĺňať ich spoluprácu v tejto oblasti.

ČLÁNOK 8

Boj proti terorizmu vo všetkých formách a prejavoch

1. Zmluvné strany opätovne potvrdzujú dôležitosť predchádzania terorizmu a boja proti nemu vo všetkých jeho formách a prejavoch a dohodli sa, že budú spolupracovať v oblasti výmeny skúseností a informácií, a to pri plnom rešpektovaní zásad Charty OSN, právneho štátu a medzinárodného práva vrátane medzinárodných ľudských práv a humanitárneho práva a s prihliadnutím na globálnu stratégiu Organizácie Spojených národov (OSN) v oblasti boja proti terorizmu obsiahnutú v rezolúcii Valného zhromaždenia OSN č. 60/288 z 8. septembra 2006 v znení jej pravidelných revízií.
2. Zmluvné strany budú uvedené uskutočňovať najmä:
 - a) v rámci vykonávania príslušných rezolúcií OSN a ratifikácie a vykonávania univerzálnych právnych nástrojov proti terorizmu a iných právnych nástrojov dôležitých pre zmluvné strany;
 - b) prostredníctvom spolupráce pri výmene informácií o teroristických skupinách a sieťach, ktoré ich podporujú, pričom táto výmena sa uskutoční v súlade s medzinárodným a vnútroštátnym právom;
 - c) prostredníctvom spolupráce vo výmene názorov na prostriedky, metódy a najlepšie postupy na boj proti terorizmu a nabádaniu na teroristické činy, okrem iného aj v odborných oblastiach a odbornej príprave, a v súvislosti s predchádzaním terorizmu.

- d) prostredníctvom spolupráce s cieľom podporiť medzinárodný konsenzus v oblasti boja proti terorizmu, jeho financovania a jeho normatívneho rámca a pracovať na čo najrýchlejšom dosiahnutí dohody o komplexnom dohovore týkajúcom sa medzinárodného terorizmu, aby sa doplnili existujúce platné medzinárodné nástroje OSN a iné nástroje na boj proti terorizmu, ktorých sú zmluvnými stranami;
- e) podporou spolupráce medzi členskými štátmi OSN so zreteľom na účinné vykonávanie globálnej stratégie OSN v oblasti boja proti terorizmu ako celku všetkými príslušnými prostriedkami.

ČLÁNOK 9

Závažné trestné činy, ktoré znepokojujú medzinárodné spoločenstvo

1. Zmluvné strany opätovne potvrdzujú, že najzávažnejšie trestné činy, ktoré znepokojujú medzinárodné spoločenstvo ako celok, by nemali zostať nepotrestané a že ich stíhanie by sa malo zabezpečiť prijatím opatrení buď na vnútroštátnej, alebo medzinárodnej úrovni, prípadne na úrovni Medzinárodného trestného súdu.
2. Zmluvné strany opätovne zdôrazňujú význam spolupráce so zodpovedajúcimi súdmi a tribunálmi v súlade s príslušnými právnymi predpismi a platnými medzinárodnými záväzkami.
3. Zmluvné strany súhlasia s tým, že ciele a zásady Charty OSN a medzinárodného práva sú dôležité pre účinné a spravodlivé medzinárodné trestné právo, ktoré dopĺňa vnútroštátne justičné systémy.

4. Zmluvné strany sa dohodli, že budú spolupracovať, okrem iného aj vo forme výmeny skúseností a budovania kapacít vo vzájomne dohodnutých oblastiach, s cieľom posilniť právny rámec zameraný na predchádzanie najzávažnejším trestným činom, ktoré vyvolávajú obavy medzinárodného spoločenstva, a na ich trestné stíhanie.

ČLÁNOK 10

Jednostranné donucovacie opatrenia

1. Zmluvné strany si budú vymieňať názory na donucovacie opatrenia jednostranného charakteru s extrateritoriálnym účinkom, ktoré sú v rozpore s medzinárodným právom a všeobecne uznávanými pravidlami medzinárodného obchodu, a ktoré sa ich oboch dotýkajú a ktoré sa používajú sa ako prostriedky politického a ekonomického nátlaku proti štátom a ovplyvňujú suverenitu druhých štátov.
2. Zmluvné strany budú viesť pravidelný dialóg o uplatňovaní takých opatrení a o predchádzaní ich účinkom a ich zmiernení.

ČLÁNOK 11

Boj proti obchodovaniu s ľuďmi a pašovaniu migrantov

1. S cieľom identifikovať oblasti a určiť prístupy pre spoločné opatrenia si zmluvné strany budú vymieňať názory na predchádzanie pašovaniu migrantov a obchodovaniu s ľuďmi vo všetkých jeho formách a na boj proti nemu a na zaistenie ochrany obetí v súlade s Chartou OSN a príslušnými medzinárodnými nástrojmi, najmä Dohovorom Organizácie Spojených národov proti nadnárodnému organizovanému zločinu, Protokolom o prevencii, potláčaní a trestaní obchodovania s ľuďmi, osobitne so ženami a deťmi a Protokolom proti pašovaniu migrantov po súši, po mori a letecky a tiež globálnym akčným plánom Organizácie Spojených národov na boj proti obchodovaniu s ľuďmi, ktorý bol prijatý v rezolúcii Valného zhromaždenia OSN č. 64/293.
2. Zmluvné strany sa zamerajú najmä na:
 - a) presadzovanie práva a politik, ktoré sú v súlade s ustanoveniami Dohovoru OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu, Protokolu o prevencii, potláčaní a trestaní obchodovania s ľuďmi, osobitne so ženami a deťmi a Protokolom proti pašovaniu migrantov po súši, po mori a letecky;
 - b) najlepšie postupy a činnosti, ktorých cieľom je pomôcť identifikovať, zadržať a stíhať zločinecké siete zapojené do pašovania migrantov a obchodovania s ľuďmi a podporovať obeť takýchto trestných činov.

ČLÁNOK 12

Boj proti výrobe, obchodovaniu a užívaniu nezákonných drog

1. Zmluvné strany opätovne potvrdzujú dôležitosť výmeny názorov a najlepších postupov s cieľom určiť oblasti a vymedziť prístupy pre spoločné opatrenia predchádzaniu výrobe, obchodovaniu a užívaniu nepovolených látok vo všetkých ich variantoch, vrátane nových psychoaktívnych látok a boj proti nim, v súlade s Chartou OSN a príslušnými medzinárodnými nástrojmi, najmä troma hlavnými Dohovormi OSN o kontrole drog z rokov 1961, 1971 a 1988, Politickou deklaráciou a Deklaráciou o smerných zásadách na zníženie dopytu po drogách, ktoré schválilo Valné zhromaždenie Organizácie Spojených národov na mimoriadnom zasadnutí o drogách v júni 1998, Politickou deklaráciou a akčným plánom, ktoré prijala skupina na vysokej úrovni Komisie Organizácie Spojených národov pre omamné látky na svojom 52. zasadnutí v marci 2009 a výsledným dokumentom prijatým v apríli 2016 na mimoriadnom zasadnutí Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov venovanom drogovej problematike na celosvetovej úrovni.
2. Zmluvné strany sa budú snažiť spolupracovať aj s inými krajinami v oblasti zníženia výroby nepovolených látok a obchodovania s nimi v plnom súlade s medzinárodným právom, suverenitou štátov a zásadou spoločnej a vzájomnej zodpovednosti.

ČLÁNOK 13

Boj proti rasovej diskriminácii, xenofóbii a súvisiacej neznášanlivosti

1. Zmluvné strany sa zaväzujú bojovať na celosvetovej úrovni proti rasizmu, rasovej diskriminácii, xenofóbii a súvisiacej neznášanlivosti, okrem iného aj pomocou všeobecnej ratifikácie a vykonávania Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie.

2. V tejto súvislosti si budú vymieňať najlepšie postupy týkajúce sa stratégií a politík na podporu boja proti rasovej diskriminácii, xenofóbii a súvisiacej neznášanlivosti, najmä vykonávania Deklarácie z Durbanu a akčného programu na územiach zmluvných strán a tiež na celosvetovej úrovni.
3. Budú si taktiež vymieňať názory na najúčinnnejšie spôsoby vykonávania Medzinárodnej dekády Organizácie Spojených národov pre ľudí afrického pôvodu v období 2015–2024.
4. Posúdia možnosť prijatia opatrení na boj proti rasovej diskriminácii v rámci Organizácie Spojených národov a iných fór.

ČLÁNOK 14

Trvalo udržateľný rozvoj

1. Zmluvné strany vítajú program v oblasti trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030 a jeho ciele prijaté na Valnom zhromaždení Organizácie Spojených národov a zaväzujú sa, že budú pracovať na ich plnení tak na vnútroštátnej, ako aj medzinárodnej úrovni.
2. Súhlasia s tým, že je dôležité odstraňovať chudobu vo všetkých jej formách a vyváženým a integrovaným spôsobom dosiahnuť trvalo udržateľný rozvoj v jeho hospodárskych, sociálnych a environmentálnych rozmeroch. Na tento účel opätovne potvrdzujú svoj záväzok vykonávať program v oblasti trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030 podľa svojich príslušných kapacít a podmienok.

3. Zmluvné strany uznávajú, že 17 cieľov trvalo udržateľného rozvoja z programu v oblasti trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030 sa musí plniť, aby sa úspešne dosiahol trvalo udržateľný rozvoj. Dohodli sa, že si budú vymieňať názory na najlepšie spôsoby spoločnej práce, aby sa dosiahli ciele trvalo udržateľného rozvoja, okrem iného aj:

- a) podporou odstraňovania chudoby, hladu, negramotnosti a zlého zdravotného stavu a zaistením trvalého, inkluzívneho a udržateľného hospodárskeho rastu pre všetkých;
- b) udelením náležitej priority spoločnému riešeniu všetkých environmentálnych problémov, vrátane zmeny klímy a podporou udržateľného hospodárenia s vodou a jej využívania a využívania morských a suchozemských ekosystémov;
- c) spoločnou prácou zameranou na posilnenie postavenia žien, znižovanie nerovnosti medzi krajinami a v rámci krajín, uľahčenie prístupu k spravodlivosti pre všetkých a vytváranie zodpovedných, účinných a inkluzívnych inštitúcií na všetkých úrovniach.

4. Zmluvné strany sa dohodli, že nadviažu cielený dialóg o programe v oblasti trvaloudržateľného rozvoja do roku 2030, s cieľom určiť spôsoby zlepšenia praktickej spolupráce medzi nimi v rámci celkového rámca politického dialógu. Program každého zasadnutia v rámci dialógu dohodnú zmluvné strany.

5. Zmluvné strany sa zaväzujú posilniť globálne partnerstvo pre rozvoj, podporu súdržnosti politik na všetkých úrovniach a spracovať komplexný inovačný prístup pre mobilizovanie a efektívne využívanie všetkých dostupných verejných, súkromných, vnútroštátnych a medzinárodných zdrojov, ako je to stanovené v akčnom programe z Addis Abeby pre financovanie rozvoja.

6. Zmluvné strany uznávajú potrebu pravidelne sledovať a preskúmať program v oblasti trvaloudržiateľného rozvoja do roku 2030 a akčný program z Addis Abeby pre financovanie rozvoja na globálnej úrovni v rámci politického fóra OSN na vysokej úrovni pre trvalo udržateľný rozvoj, vrátane prostriedkov realizácie, rovnako ako na vnútroštátnych a prípadne regionálnych úrovniach.

7. Zmluvné strany opätovne potvrdzujú potrebu, aby všetky rozvinuté krajiny poskytli 0,7 % svojho hrubého domáceho produktu na oficiálnu rozvojovú pomoc a aby rýchlo rozvíjajúce sa ekonomiky a krajiny s vyšším stredným príjmom stanovili ciele pre zvýšenie poskytovania svojich medzinárodných verejných finančných prostriedkov.

ČASŤ III

SPOLUPRÁCA A DIALÓG O ODVETVOVÝCH POLITIKÁCH

HLAVA I

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

ČLÁNOK 15

Ciele

1. Všeobecným cieľom spolupráce a dialógu o sektorových politikách, ktoré zastrešuje táto dohoda, je upevniť dvojstranné vzťahy medzi Európskou úniou a Kubou uľahčením zdrojov, mechanizmov, nástrojov a postupov.
2. Zmluvné strany sa dohodli na tom, že budú:
 - a) vykonávať činnosti spolupráce, ktoré dopĺňajú úsilie Kuby zamerané na jej hospodársky a sociálne udržateľný rozvoj v oblastiach určených za prioritné a uvedených v hlavách I až VI tejto časti;

- b) podporovať inkluzívny trvalo udržateľný rozvoj zvýšením vzájomnej podpory medzi hospodárskym rastom, vytváraním pracovných miest, sociálnou súdržnosťou a ochranou, a ochranou životného prostredia;
- c) prispievať k dosiahnutiu cieľov programu v oblasti trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030 pomocou opatrení účinnej spolupráce;
- d) podporovať vzájomnú dôveru pravidelnou výmenou názorov a určením oblastí spolupráce v globálnych otázkach spoločného záujmu oboch zmluvných strán;

ČLÁNOK 16

Zásady

1. Spolupráca podporí a doplní úsilie zmluvných strán zamerané na vykonávanie priorít stanovených v ich vlastných rozvojových politikách a stratégiách.
2. Spolupráca musí byť výsledkom dialógu medzi zmluvnými stranami;
3. Činnosti v rámci spolupráce sa určia na dvojstrannej aj regionálnej úrovni, a to tak, aby sa vzájomne dopĺňali a aby podporovali plnenie cieľov stanovených v tejto dohode.
4. Zmluvné strany budú podporovať účasť všetkých príslušných subjektov na rozvojových politikách a ich spoluprácu, ako sa to predpokladá v tejto dohode.

5. Zmluvné strany zvýšia účinnosť svojej spolupráce prostredníctvom využívania vzájomne dohodnutých rámcov s prihliadnutím na mnohostranne dohodnuté medzinárodné záväzky. Budú podporovať harmonizáciu, hľadanie súladu a koordináciu medzi darcami, ako aj plnenie vzájomných záväzkov súvisiacich s realizáciou spolupráce.
6. Zmluvné strany sa dohodli, že pri navrhovaní jednotlivých činností v rámci spolupráce zohľadnia rôzne stupne svojho rozvoja.
7. Zmluvné strany sa dohodli, že zabezpečia transparentné a zodpovedné riadenie finančných zdrojov pridelených na dohodnuté činnosti.
8. Zmluvné strany sa dohodli, že spolupráca podľa tejto dohody bude v súlade s ich príslušnými postupmi vytvorenými na tento účel.
9. Spolupráca bude zameraná na dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja a rozšírenie vnútroštátnych, regionálnych a miestnych kapacít, aby sa docielila dlhodobá udržateľnosť.
10. V rámci spolupráce sa zohľadnia všetky prierezové otázky.

ČLÁNOK 17

Dialóg o odvetvových politikách

1. Zmluvné strany sa budú snažiť viesť dialóg o sektorových politikách v oblastiach spoločného záujmu. Taký dialóg by mohol zahŕňať:
 - a) výmenu informácií o tvorbe politík a o plánoch v dotknutých sektoroch;
 - b) výmenu názorov na harmonizáciu právneho rámca zmluvných strán s medzinárodnými pravidlami a normami a ich vykonávanie;
 - c) výmenu najlepších postupov týkajúcich sa tvorby sektorových politík, koordinácie a riadenia politík, resp. o konkrétnych výzvach v rámci jednotlivých odvetví.
2. Zmluvné strany sa budú snažiť podporiť svoj dialóg o politike sektora prípadnými konkrétnymi opatreniami spolupráce.

ČLÁNOK 18

Metódy a postupy spolupráce

1. Zmluvné strany sa dohodli, že budú svoju spoluprácu rozvíjať v súlade s týmito metódami a postupmi:

- a) technická a finančná pomoc, dialóg a výmena názorov a informácií ako prostriedky, ktoré prispievajú k plneniu cieľov tejto dohody;
- b) rozvoj dvojstrannej spolupráce na základe dohodnutých priorít, ktoré rozširujú a dopĺňajú rozvojové stratégie a politiky Kuby;
- c) podpora účasti Kuby na regionálnych programoch spolupráce EÚ;
- d) podpora účasti Kuby na tematických programoch spolupráce EÚ;
- e) podpora účasti Kuby ako pridruženého partnera na rámcových programoch Európskej únie;
- f) podpora spolupráce v oblastiach spoločného záujmu medzi zmluvnými stranami a s tretími krajinami;
- g) podpora inovačnej spolupráce a metód a nástrojov financovania s cieľom zvýšiť účinnosť spolupráce;

- h) ďalšie preskúmanie praktických možností spolupráce v oblasti ich spoločného záujmu.
2. Európska únia bude Kubu informovať o nových mechanizmoch a nástrojoch, ktoré by mohli byť pre ňu vhodné.
 3. Humanitárna pomoc EÚ sa bude poskytovať na základe spoločne určených potrieb a v súlade s humanitárnymi zásadami v prípade výskytu živelných pohrôm alebo iných katastrof.
 4. Zmluvné strany spoločne vytvoria primerané pracovné postupy, aby sa zaručila účinnosť a účinnosť spolupráce. Takéto pracovné postupy by mohli prípadne zahŕňať zriadenie koordinačného výboru, ktorý sa bude pravidelne schádzať s cieľom plánovať, koordinovať a systematicky sledovať všetky činnosti v rámci spolupráce a informačné a komunikačné činnosti, aby sa zvýšilo povedomie o podpore Európskej únie pre tieto činnosti.
 5. Kuba prostredníctvom svojich príslušných delegovaných subjektov:
 - a) vykonáva všetky dovozné postupy bez colných poplatkov a daní vo vzťahu k tovaru a vstupom týkajúcich sa aktivít v rámci spolupráce;;
 - b) v prípade potreby bude v spolupráci so zdravotníckymi a poľnohospodárskymi orgánmi riadiť sanitárne, veterinárne a fytosanitárne kontroly a

- c) na účely dohodnutých činností spolupráce doplní migračné postupy pre pracovníkov cestujúcich na Kubu, ako aj postupy týkajúce sa povolení na dočasnú prácu a povolení na pobyt pre zahraničných pracovníkov dočasne pracujúcich na Kube.

ČLÁNOK 19

Účastníci spolupráce

Zmluvné strany sa dohodli, že spoluprácu budú v súlade s príslušnými postupmi uskutočňovať rôzne subjekty v spoločnosti, okrem iného aj:

- a) kubánske vládne inštitúcie alebo nimi poverené verejné orgány;
- b) miestne orgány na rôznych úrovniach;
- c) medzinárodné organizácie a ich agentúry;
- d) rozvojové agentúry členských štátov Európskej únie a
- e) občianska spoločnosť vrátane vedeckých, odborných, kultúrnych, umeleckých, športových, priateľských a solidárnych združení, sociálnych organizácií, odborových zväzov a družstiev.

ČLÁNOK 20

Sektory pre spoluprácu

1. Zmluvné strany sa dohodli, že budú spolupracovať v prvom rade v sektoroch uvedených v hlavách I až VI tejto časti.
2. Zmluvné strany sa dohodli, že činnosti spolupráce, ktoré sa majú určiť, zahrnú tieto činnosti ako horizontálne a strategické vektory pre rozvoj:
 - a) trvalo udržateľný rozvoj,
 - b) ľudské práva a dobrá správa vecí verejných,
 - c) environmentálna udržateľnosť,
 - d) predchádzanie katastrofám,
 - e) hľadisko rovnosti mužov a žien,
 - f) osoby v zraniteľných situáciách,
 - g) budovanie vnútroštátnych kapacít a
 - h) manažment znalostí.

ČLÁNOK 21

Zdroje pre spoluprácu a ochrana finančných záujmov zmluvných strán

1. Na účel dosiahnutia cieľov spolupráce stanovených v tejto dohode sa zmluvné strany dohodli na uvoľnení príslušných zdrojov vrátane finančných prostriedkov v rozsahu, v akom im to umožňujú ich príslušné zdroje a právne predpisy.
2. Zmluvné strany realizujú finančnú pomoc v súlade so zásadami riadneho finančného hospodárenia a spolupracujú na ochrane svojich finančných záujmov. Zmluvné strany prijímú účinné opatrenia na účel predchádzania podvodom, korupcii a akýmkoľvek iným nezákonným činnostiam a na boj proti nim, a to okrem iného aj prostredníctvom vzájomnej administratívnej a právnej pomoci v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje táto dohoda. Akákoľvek budúca dohoda alebo finančný nástroj, ktoré by sa mali uzatvoriť medzi zmluvnými stranami, musí obsahovať osobitné doložky o finančnej spolupráci zahŕňajúce kontrolné opatrenia, ako sú kontroly na mieste, inšpekcie a opatrenia proti podvodom, okrem iného aj tie, ktoré vykonáva Európsky úrad pre boj proti podvodom (OLAF) a generálny audítor Kubánskej republiky.

HLAVA II

DEMOKRACIA, ĽUDSKÉ PRÁVA A DOBRÁ SPRÁVA VECÍ VEREJNÝCH

ČLÁNOK 22

Demokracia a ľudské práva

1. Zmluvné strany, pri zohľadnení skutočnosti, že ochrana a podpora ľudských práv a základných slobôd je prvoradou zodpovednosťou vlád, s prihliadnutím na dôležitosť vnútroštátnych a regionálnych osobitostí a na rôzny historický, kultúrny a náboženský kontext a uznávajúc, že ich povinnosťou je chrániť všetky ľudské práva a základné slobody bez ohľadu na ich politické, hospodárske a kultúrne systémy, sa dohodli, že budú spolupracovať v oblasti demokracie a ľudských práv.
2. Zmluvné strany uznávajú, že demokracia je založená na slobodne vyjadrenej vôli ľudí určiť svoje vlastné politické, hospodárske, sociálne a kultúrne systémy a na ich plnej účasti na všetkých aspektoch života.
3. Zmluvné strany sa dohodli, že budú spolupracovať v oblasti posilnenia demokracie a svojej spôsobilosti uplatňovať zásady a postupy demokracie a ľudských práv vrátane práv menšín.

4. Spolupráca môže okrem iného zahŕňať činnosti vzájomne dohodnuté zmluvnými stranami s cieľom:

- a) dodržiavať a podporovať Všeobecnú deklaráciu ľudských práv a podporovať a ochraňovať občianske, politické, hospodárske, sociálne a kultúrne práva pre všetkých;
- b) globálne riešiť ľudské práva spravodlivým a nestranným spôsobom na základe rovnocenného postavenia a s rovnakým dôrazom a uznaním, že všetky ľudské práva sú univerzálne, nedeliteľné, vzájomne závislé a vzájomne prepojené;
- c) účinne vykonávať medzinárodné nástroje týkajúce sa ľudských práv a opčné protokoly, ktoré sa vzťahujú na každú zmluvnú stranu, ako aj odporúčania pochádzajúce od orgánov pre ľudské práva Organizácie Spojených národov a prijaté zmluvnými stranami;
- d) začleniť podporu a ochranu ľudských práv do vnútroštátnych politík a plánov rozvoja;
- e) zvyšovať povedomie o ľudských právach, demokracii a mieri a podporovať vzdelávanie v tejto oblasti;
- f) posilňovať inštitúcie v oblasti demokracie a ľudských práv, ako aj právne a inštitucionálne rámce na podporu a ochranu ľudských práv;
- g) rozvíjať vzájomné iniciatívy spoločného záujmu na príslušných multilaterálnych fórach.

ČLÁNOK 23

Dobrá správa vecí verejných

1. Zmluvné strany sa dohodli, že základom spolupráce v oblasti dobrej správy vecí verejných bude prísne dodržiavanie zásad Charty OSN a medzinárodného práva.
2. Takéto činnosti spolupráce môžu okrem iného zahŕňať činnosti vzájomne dohodnuté zmluvnými stranami s cieľom:
 - a) dodržiavania zásad právneho štátu;
 - b) podpory transparentných, zodpovednosť nesúcich, efektívnych, stabilných a demokratických inštitúcií;
 - c) výmeny skúsenosti a budovania kapacít so zreteľom na právne otázky a súdnu právomoc;
 - d) výmeny informácií týkajúcich sa právnych systémov a právnych predpisov;
 - e) podpory výmeny najlepších postupov týkajúcich sa dobrej správy vecí verejných, zodpovednosti a transparentného riadenia na všetkých úrovniach;
 - f) spoločnej práce pre inkluzívnejšie politické postupy, ktoré umožňujú skutočnú účasť všetkých občanov.

ČLÁNOK 24

Posilňovanie inštitúcií a upevňovanie právneho štátu

Zmluvné strany pripisujú osobitný význam upevňovaniu právneho štátu, vrátane prístupu k spravodlivosti a spravodlivému súdnemu procesu, ako aj posilňovaniu inštitúcií na všetkých úrovniach v oblastiach presadzovania práva a výkonu spravodlivosti.

ČLÁNOK 25

Modernizácia verejnej správy

Zmluvné strany sa dohodli, že s cieľom modernizovať svoju verejnú správu budú spolupracovať okrem iného v oblasti:

- a) zvýšenia organizačnej efektívnosti;
- b) zvýšenia účinnosti inštitúcií pri poskytovaní služieb;
- c) zlepšenia transparentného hospodárenia s verejnými zdrojmi a zodpovednosti zaň;
- d) výmeny skúseností, pokiaľ ide o zlepšenie právneho a inštitucionálneho rámca;
- e) budovania kapacít, a to aj pokiaľ ide o navrhovanie politík, poskytovanie a hodnotenie poskytovania verejných služieb, digitálnu verejnú správu a boj proti korupcii;

- f) výmeny názorov a najlepších postupov týkajúcich sa riadenia verejných financií;
- g) posilnenia postupov decentralizácie v súlade s ich vnútroštátnymi hospodárskymi a sociálno-rozvojovými stratégiami.

ČLÁNOK 26

Predchádzanie konfliktom a ich riešenie

1. Zmluvné strany sa dohodli, že si budú vymieňať skúsenosti a najlepšie postupy týkajúce sa predchádzania konfliktom a ich riešenia na základe spoločného porozumenia s cieľom riešiť základné príčiny konfliktov.
2. Spolupráca v predchádzaní konfliktom a ich riešení sa zameria na posilnenie kapacít pre riešenie konfliktov a môže zahŕňať okrem iného podporu postupov mediácie, rokovania a zmierovania a širšie úsilie na podporu budovania dôvery a mieru na regionálnych a medzinárodných úrovniach.

HLAVA III

PODPORA SPRAVODLIVOSTI, BEZPEČNOSTI OBČANOV A MIGRÁCIE

ČLÁNOK 27

Ochrana osobných údajov

1. Zmluvné strany sa dohodli, že budú spolupracovať v záujme zabezpečenia vysokej úrovne ochrany osobných údajov v súlade s mnohostranne dohodnutými právnymi normami a inými právnymi nástrojmi a postupmi.
2. Spolupráca týkajúca sa ochrany osobných údajov môže zahŕňať okrem iného budovanie kapacít, technickú pomoc a výmenu informácií podľa vzájomnej dohody zmluvných strán.

ČLÁNOK 28

Nezákonné drogy

1. Zmluvné strany budú spolupracovať v zabezpečení komplexného, integrovaného a vyváženého prístupu k predchádzaniu globálnemu problému drog a jeho riešeniu pomocou účinných opatrení a koordinácie medzi príslušnými orgánmi, najmä v oblasti zdravia, vzdelávania, presadzovania práva, colníctva, sociálnych vecí, spravodlivosti a vnútorných záležitostí s cieľom odstrániť alebo minimalizovať výrobu a znížiť dodávanie nezákonných drog, obchodovanie s nimi dopyt po nich a ich držanie v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi o nezákonných drogách a pri náležitom zohľadnení ľudských práv. Táto spolupráca sa zameria aj na zmiernenie účinkov nezákonných drog, aby sa obetiam pomohlo zaistením nediskriminačného a inkluzívneho zaobchádzania s cieľom riešiť výrobu a užívanie nových psychoaktívnych látok a účinnejšie predchádzať zneužívaniu drogových prekursorov používaných na nezákonnú výrobu omamných a psychotropných látok.
2. Zmluvné strany sa dohodnú, akými spôsobmi spolupráce dosiahnu uvedené ciele. Opatrenia budú založené na spoločne dohodnutých zásadách v súlade s príslušnými medzinárodnými dohovormi, najmä troma hlavnými Dohovormi OSN o kontrole drog z rokov 1961, 1971 a 1988, Politickou deklaráciou a Deklaráciou o smerných zásadách na zníženie dopytu po drogách, ktorú schválilo Valné zhromaždenie Organizácie Spojených národov na mimoriadnom zasadnutí o drogách v júni 1998, Politickou deklaráciou a akčným plánom, ktoré prijala skupina na vysokej úrovni Komisie Organizácie Spojených národov pre omamné látky na svojom 52. zasadnutí v marci 2009 a výsledným dokumentom prijatým v apríli 2016 na mimoriadnom zasadnutí Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov venovanom drogovej problematike na celosvetovej úrovni.

3. Bez toho, aby tým boli dotknuté ostatné mechanizmy spolupráce, sa zmluvné strany dohodli, že na medziregionálnej úrovni sa na tento účel využije mechanizmus koordinácie a spolupráce medzi Európskou úniou, Latinskou Amerikou a Karibikom v oblasti drog a zároveň sa dohodli na spolupráci zameranej na posilnenie účinnosti tohto mechanizmu.
4. Zmluvné strany sa tiež dohodli, že prostredníctvom posilnenej koordinácie s príslušnými medzinárodnými orgánmi a inštanciami budú spolupracovať v oblasti boja proti trestnej činnosti súvisiacej s obchodovaním s drogami, okrem iného aj v oblasti policajnej a justičnej spolupráce.
5. Zmluvné strany si budú vymieňať skúsenosti v takých oblastiach, ako je politika, legislatívny a inštitucionálny rozvoj, odborná príprava pracovníkov, výskum týkajúci sa drog, prevencia, zaobchádzanie, rehabilitácia a sociálne znovuzačleňovanie užívateľov drog s cieľom minimalizovať nepriaznivé účinky problému drog na celosvetovej úrovni na verejné zdravie a sociálne dôsledky.

ČLÁNOK 29

Pranie špinavých peňazí

1. Zmluvné strany sa dohodli, že budú spolupracovať v predchádzaní zneužívaniu svojich finančných systémov, inštitúcií a určených nefinančných podnikateľských činností a profesií na pranie špinavých peňazí z príjmov pochádzajúcich z trestnej činnosti, ako je napr. obchodovanie s nelegálnymi drogami a korupcia, a ich využívania na financovanie terorizmu, a v boji proti nim.

2. Obidve zmluvné strany sa dohodli, že si po vzájomnej dohode budú vymieňať najlepšie postupy, odborné znalosti, informácie o iniciatívach v oblasti budovania kapacít a o odbornej príprave v oblasti technickej a administratívnej pomoci zameranej na rozvoj a vykonávanie právnych predpisov a účinné fungovanie mechanizmov na boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu.

3. Táto spolupráca sa sústreďí na:

- a) výmenu zodpovedajúcich informácií v rámci príslušných právnych rámcov zmluvných strán;
- b) prijatie a účinné vykonávanie vhodných noriem na boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu rovnocenných s normami, ktoré prijali príslušné medzinárodné orgány aktívne v tejto oblasti, napríklad Finančná akčná skupina a Finančná akčná skupina pre Latinskú Ameriku.

ČLÁNOK 30

Organizovaný zločin

1. Zmluvné strany sa dohodli na spolupráci v oblasti predchádzania organizovanému zločinu vrátane nadnárodného organizovaného zločinu a finančnej trestnej činnosti a boja proti nim. Na tento účel budú podporovať a vymieňať si osvedčené postupy a vykonávať príslušné medzinárodne dohodnuté normy a nástroje, medzi ktoré patrí Dohovor OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu a jeho doplnujúce protokoly, ako aj Dohovor OSN proti korupcii.

2. Zmluvné strany sa tiež dohodli, že budú spolupracovať s cieľom zvýšiť bezpečnosť občanov, a to najmä prostredníctvom podpory bezpečnostných politík a stratégií. Táto spolupráca prispeje k predchádzaniu trestnej činnosti a mohla by zahŕňať také činnosti, ako sú napríklad projekty regionálnej spolupráce medzi policajnými a justičnými orgánmi, programy odbornej prípravy a výmena najlepších postupov v oblasti vytvárania profilov páchatel'ov trestnej činnosti. Bude tiež okrem iného obsahovať výmenu názorov na právne rámce, ako aj administratívnu a technickú pomoc zameranú na posilnenie inštitucionálnych a prevádzkových kapacít orgánov presadzovania práva a výmenu informácií a opatrenia na posilnenie spolupráce týkajúce sa vyšetrovaní.

ČLÁNOK 31

Boj proti korupcii

1. Zmluvné strany budú spolupracovať s cieľom vykonávať a podporovať príslušné medzinárodné normy a nástroje, ako je napr. Dohovor Organizácie Spojených národov proti korupcii.
2. Zmluvné strany budú spolupracovať predovšetkým v oblasti:
 - a) zvýšenia organizačnej účinnosti a zaručenia transparentného riadenia verejných zdrojov a zodpovednosti za účasti príslušných inštitúcií zriadených na boj proti korupcii;
 - b) výmeny najlepších postupov na posilnenie príslušných inštitúcií vrátane orgánov presadzovania práva a súdnictva;

- c) predchádzania korupcii a úplatkárstvu v medzinárodných transakciách;
- d) hodnotenia vykonávania politík na boj proti korupcii na miestnej, regionálnej, vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni v rámci mechanizmu preskúmania vykonávania Dohovoru OSN proti korupcii;
- e) podpory opatrení, ktoré napomáhajú kultúre transparentnosti a zákonnosti, ako aj zmene prístupu ľudí ku korupčným praktikám;
- f) opatrení na zjednodušenie zistenia aktív a ich získania späť a podpory najlepších postupov a budovania kapacity.

ČLÁNOK 32

Nezákonné obchodovanie s ručnými a ľahkými zbraňami

1. Zmluvné strany sa dohodli, že, so zreteľom na predchádzanie nezákonnému obchodovaniu s ručnými a ľahkými zbraňami, vrátane ich častí, komponentov a munície a boja proti nemu, budú spolupracovať v oblasti vykonávania uznávaného rámca Akčného programu OSN na predchádzanie nezákonnému obchodovaniu s ručnými a ľahkými zbraňami a jeho odstránenia a boja proti nemu vo všetkých jeho aspektoch. V tejto súvislosti sa dohodli, že budú spolupracovať s cieľom výmeny skúseností a spolupráce v oblasti odbornej prípravy medzi príslušnými orgánmi vrátane colných orgánov, polície a kontroly.

2. Ako sa stanoví v Akčnom programe OSN uvedenom v odseku 1, zmluvné strany v tejto súvislosti okrem iného opätovne potvrdzujú základné právo na individuálnu alebo kolektívnu sebaobranu podľa článku 51 Charty OSN, ako aj právo každého štátu vyrábať, vyvážať a držať ručné a ľahké zbrane pre potreby sebaobrany a bezpečnosti a tiež aby boli schopné zúčastniť sa na mierových operáciách v súlade s Chartou OSN a na základe rozhodnutia každej zmluvnej strany.

ČLÁNOK 33

Boj proti terorizmu

1. Pokiaľ ide o boj proti terorizmu, zmluvné strany budú spolupracovať vo vykonávaní rámca a noriem dohodnutých v článku 8.

2. Zmluvné strany budú takisto spolupracovať s cieľom zabezpečiť, aby všetky osoby podieľajúce sa na financovaní, plánovaní, príprave alebo páchaní teroristických činov, resp. na ich podpore, boli postavené pred súd. Zmluvné strany sa dohodli, že boj proti terorizmu sa musí viesť v súlade s príslušnými rezolúciami Organizácie Spojených národov, pričom sa musí rešpektovať zvrchovanosť zmluvných strán, ako aj právo na riadny proces, ľudské práva a základné slobody.

3. Zmluvné strany sa dohodli, že budú spolupracovať pri predchádzaní teroristickým činom a pri ich potláčaní, a to prostredníctvom policajnej a justičnej spolupráce.

4. Zmluvné strany, ktoré aktívne podporujú Globálnu stratégiu OSN na boj proti terorizmu, by mali presadzovať jej vyvážené uplatňovanie a prípadne sa dohodnúť na vykonávaní opatrení, ktoré sú v nej uvedené, a to čo najúčinnším spôsobom, aby sa ukončila hrozba terorizmu.

5. Zmluvné strany sa takisto dohodli, že v rámci Organizácie Spojených národov budú spolupracovať na dokončení návrhu dohody o komplexnom dohovore proti medzinárodnému terorizmu.

ČLÁNOK 34

Migrácia, obchodovanie s ľuďmi a pašovanie migrantov

1. Spolupráca bude pokračovať so zreteľom na konzultácie medzi zmluvnými stranami o ich potrebách a stanoviskách a bude sa uskutočňovať v súlade s ich právnymi rámcami. Zameria sa predovšetkým na tieto otázky:

- a) základné príčiny migrácie,
- b) rozvoj a vykonávanie vnútroštátnych právnych predpisov a postupov so zreteľom na medzinárodnú ochranu v súlade so zásadami a normami medzinárodného práva, vrátane zásad medzinárodnej ochrany v prípadoch, keď sa uplatňuje;
- c) pravidlá povolenia vstupu, ako aj práva a status osôb, ktorým bol povolený vstup, na spravodlivé zaobchádzanie s cudzincami s riadnym pobytom a na ich začlenenie do spoločnosti, vzdelávanie a odbornú prípravu legálnych migrantov, ako aj opatrenia proti rasizmu a xenofóbii a všetky príslušné právne predpisy upravujúce ľudské práva migrantov;

- d) vývoj mechanizmov a politík na uľahčenie prevodu remitencií;
- e) výmena názorov a najlepších postupov a posúdenie otázok spoločného záujmu týkajúcich sa cirkulačnej migrácie a predchádzania úniku mozgov;
- f) výmena skúseností a najlepších postupov, odborná, technická, operačná a justičná spolupráca, ak je to vhodné a primerané, v otázkach týkajúcich sa boja proti obchodovaniu s ľuďmi a pašovaniu migrantov vrátane bojových sietí a zločineckých organizácií priekupníkov a pašerákov a poskytovanie ochrany, pomoci a podpory obetiam takých trestných činov;
- g) návrat osôb bez platného povolenia na pobyt na území druhej zmluvnej strany za ľudských, bezpečných a dôstojných podmienok a pri úplnom dodržaní ľudských práv vrátane podpory ich dobrovoľného návratu a readmisie takýchto osôb v súlade s odsekom 2;
- h) podporné opatrenia zamerané na udržateľné opätovné začlenenie navrátených osôb.

2. V rámci spolupráce zameranej na predchádzanie nelegálnej migrácii a jej kontrolu a bez toho, aby bola dotknutá potreba chrániť obeť obchodovania s ľuďmi, zmluvné strany sa ďalej dohodli, že:

- a) v určenej lehote a v súlade s normami a postupmi stanovenými v príslušných právnych predpisoch členských štátov Európskej únie a Kuby týkajúcich sa migrácie budú identifikovať svojich domnelých štátnych príslušníkov, ktorí sa zdržiavajú nelegálne na území členského štátu Európskej únie alebo Kuby, a príjmu ich späť, a to na žiadosť a bez zbytočného odkladu a ďalších formalít, len čo sa ich štátna príslušnosť preukáže;

b) svojich štátnych príslušníkov, ktorí majú byť prijatí späť, vybaví riadnymi dokladmi totožnosti na tento účel.

3. Zmluvné strany sa dohodli, že na požiadanie a podľa možnosti čo najskôr prerokujú dohodu upravujúcu konkrétne záväzky členských štátov Európskej únie a Kuby v otázkach migrácie vrátane readmisie.

ČLÁNOK 35

Konzulárna ochrana

Kuba súhlasí s tým, že diplomatické a konzulárne orgány ktoréhokoľvek zastúpeného členského štátu Európskej únie poskytnú ochranu každému občanovi iného členského štátu, ktorý nemá stále zastúpenie schopné účinne poskytnúť konzulárnu ochranu, za rovnakých podmienok ako štátnym príslušníkom daného členského štátu Európskej únie.

ČLÁNOK 36

Občianska spoločnosť

Zmluvné strany uznávajú potenciálny príspevok občianskej spoločnosti, akademických zástupcov, odborných obcí a médií k plneniu cieľov tejto dohody. Dohodli sa, že budú presadzovať opatrenia na podporu vyššej účasti občianskej spoločnosti na spracúvaní a vykonávaní príslušných činností rozvoja a odvetvovej spolupráce, okrem iného aj budovaním kapacít.

HLAVA IV

SOCIÁLNY ROZVOJ A SOCIÁLNA SÚDRŽNOSŤ

ČLÁNOK 37

Sociálny rozvoj a sociálna súdržnosť

1. Zmluvné strany sa pri uznaní, že súbežne s hospodárskym rozvojom by malo dochádzať k sociálnemu rozvoju, dohodli, že budú spolupracovať v rámci posilňovania sociálnej súdržnosti pomocou znižovania chudoby, nespravodlivosti, nerovnosti a sociálneho vylúčenia, a to najmä na účel plnenia cieľov programu v oblasti trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030 a medzinárodne dohodnutého cieľa podporovať dôstojnú prácu pre všetkých. Na plnenie týchto cieľov zmluvné strany uvoľnia značné finančné prostriedky, a to zo zdrojov určených na spoluprácu, ako aj z vnútroštátnych zdrojov.
2. Na tento účel zmluvné strany spolupracujú v záujme presadzovania a výmeny najlepších postupov týkajúcich sa:
 - a) hospodárskych politík so sociálnou víziou, orientovaných na viac začleňujúcu spoločnosť s lepším rozdelením príjmov, aby sa znížila nerovnosť a nespravodlivosť;
 - b) politík v oblasti obchodu a investícií, pri zohľadnení súvzťažnosti medzi obchodom a trvaloudržateľným rozvojom, spravodlivým obchodom, rozvojom vidieckych a mestských štátnych a neštátnych podnikov, ako aj organizácií, ktoré ich zastupujú, a sociálnej zodpovednosti podnikov;

- c) spravodlivých a zdravých fiškálnych politík, ktoré umožňujú lepšie prerozdelenie bohatstva a zabezpečujú primeranú úroveň sociálnych výdavkov;
- d) efektívnych verejných sociálnych výdavkov naviazaných na jasne stanovené sociálne ciele so smerovaním k prístupu zameranému na výsledky;
- e) zlepšenia a konsolidácie účinných sociálnych politík a spravodlivého prístupu k sociálnym službám pre všetkých v celom rade sektorov, ako je vzdelávanie, zdravie, výživa, hygiena, bývanie, justícia a sociálna bezpečnosť;
- f) politík zamestnanosti zameraných na dôstojnú prácu pre všetkých v súlade s medzinárodnými a vnútroštátnymi pracovnými normami a vytvárania hospodárskych príležitostí osobitne orientovaných na najchudobnejšie a najzraniteľnejšie skupiny a najviac znevýhodnené regióny;
- g) inkluzívnejších a komplexnejších systémov sociálnej ochrany, okrem iného pokiaľ ide o dôchodky, zdravie, nehody a nezamestnanosť, založených na zásade solidarity a nediskriminácie;
- h) stratégií a politík na boj proti xenofóbii a diskriminácii okrem iného z dôvodov rovnosti mužov a žien, rasy, presvedčenia, etnického pôvodu a zdravotného postihnutia;
- i) osobitných politík a programov vyhradených pre mladých ľudí s cieľom presadzovať ich plné začlenenie do hospodárskeho, politického a sociálneho života.

3. Zmluvné strany sa dohodli, že budú stimulovať výmenu informácií a skúseností v oblasti aspektov sociálneho rozvoja a súdržnosti vnútroštátnych plánov a programov.

ČLÁNOK 38

Zamestnanosť a sociálna ochrana

Zmluvné strany sa dohodli, že budú spolupracovať s cieľom podporiť zamestnanosť a sociálnu ochranu prostredníctvom opatrení a programov zameraných najmä na:

- a) zabezpečenie dôstojnej práce pre všetkých;
- b) vytváranie inkluzívnejších a dobre fungujúcich trhov práce;
- c) rozšírenie sociálnej ochrany;
- d) podporu sociálneho dialógu;
- e) zaistenie dodržiavania základných pracovných noriem stanovených v dohovoroch Medzinárodnej organizácie práce;
- f) riešenie otázok súvisiacich s tieňovou ekonomikou;
- g) venovanie osobitnej pozornosti znevýhodneným skupinám a boju proti diskriminácii;

- h) rozvoj kvality ľudských zdrojov prostredníctvom zvýšenia kvality vzdelávania a prípravy vrátane účinného odborného vzdelávania a prípravy;
- i) zlepšenie podmienok ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci, najmä posilnením inšpektorátov práce a podporou zlepšenia zdravia a bezpečnosti;
- j) stimulovanie tvorby pracovných miest a záujmu o podnikanie prostredníctvom posilnenia inštitucionálneho rámca potrebného pre vytváranie podnikov a uľahčenie prístupu k úverom.

ČLÁNOK 39

Vzdelávanie

1. Zmluvné strany sa dohodli, že si budú vymieňať skúsenosti a najlepšie postupy, pokiaľ ide o trvalý rozvoj vzdelávania na všetkých úrovniach.
2. Zmluvné strany sa dohodli, že spolupráca podporí rozvoj ľudských zdrojov na všetkých úrovniach vzdelávania, najmä na úrovni vysokoškolského vzdelávania vrátane osobitných potrieb. Zmluvné strany podporia výmenu študentov a výskumných a akademických pracovníkov prostredníctvom existujúcich programov a posilnenia rozvoja kapacít s cieľom modernizovať systémy vysokoškolského vzdelávania.

ČLÁNOK 40

Verejné zdravie

1. Zmluvné strany sa dohodli, že budú spolupracovať v oblastiach spoločného záujmu týkajúcich sa odvetvia zdravotníctva, najmä vedeckého výskumu, riadenia zdravotných systémov, výživy, farmaceutických výrobkov, preventívneho lekárstva a sexuálneho a reprodukčného zdravia, vrátane predchádzania nákazlivým chorobám a ich kontroly, ako je HIV/AIDS, nenákazlivým chorobám, ako je rakovina a choroby srdca a iným hlavným zdravotným ohrozeniam, napr. horúčka dengue a vírus chikungunya a zika. Zmluvné strany sa tiež dohodli, že budú spolupracovať v oblasti podpory vykonávania medzinárodných dohôd týkajúcich sa zdravia, ktorých sú zmluvnými stranami.
2. Zmluvné strany sa dohodli, že budú venovať mimoriadnu pozornosť regionálnym opatreniam a programom vykonávaným v oblasti verejného zdravia.

ČLÁNOK 41

Ochrana spotrebiteľov

Zmluvné strany sa dohodli, že budú spolupracovať v otázkach ochrany spotrebiteľov s cieľom chrániť ľudské zdravie a záujmy spotrebiteľov.

ČLÁNOK 42

Kultúra a kultúrne dedičstvo

1. Zmluvné strany sa zaväzujú, že budú podporovať spoluprácu v oblasti kultúry vrátane kultúrneho dedičstva s náležitým rešpektovaním jeho rozmanitosti. V súlade s ich príslušnými právnymi predpismi táto spolupráca zvýši vzájomné porozumenie a medzikultúrny dialóg a podporí vyvážené kultúrne výmeny a styk s príslušnými subjektmi vrátane organizácií občianskej spoločnosti obidvoch zmluvných strán.
2. Zmluvné strany podporia spoluprácu v oblasti umenia, literatúry a hudby, okrem iného aj pomocou výmeny skúseností.
3. Spolupráca medzi zmluvnými stranami sa uskutoční v súlade s príslušnými vnútroštátnymi predpismi o autorských právach a inými predpismi týkajúcimi sa kultúrnych otázok, ako aj príslušnými medzinárodnými dohodami, ktorých sú zmluvnými stranami.
4. Zmluvné strany sa dohodli, že budú podporovať spoluprácu v obnove a udržiateľnom riadení kultúrneho dedičstva. Spolupráca v tejto oblasti bude okrem iného zahŕňať aj ochranu a podporu prírodného a hmotného aj nehmotného kultúrneho dedičstva, vrátane predchádzania nezákonnému obchodovaniu s predmetmi kultúrneho dedičstva a boja proti nemu, a to v súlade s príslušnými medzinárodnými nástrojmi.
5. Zmluvné strany sa dohodli na podpore spolupráce v audiovizuálnom sektore a v sektore médií, vrátane rozhlasu a tlače, a to prostredníctvom spoločných iniciatív v rámci odbornej prípravy, audiovizuálneho rozvoja, produkčných a distribučných činností, ako aj v oblasti vzdelávania a kultúry.

6. Zmluvné strany budú v záujme podpory kultúrnej rozmanitosti podporovať koordináciu v rámci UNESCO, a to okrem iného prostredníctvom konzultácií v súvislosti s ratifikáciou a uplatňovaním Dohovoru UNESCO o ochrane a podpore rozmanitosti kultúrnych prejavov. Spolupráca zahŕňa aj podporu kultúrnej rozmanitosti.

ČLÁNOK 43

Osoby v zraniteľných situáciách,

1. Zmluvné strany sa dohodli, že spolupráca v prospech zraniteľných osôb sa prednostne zameria na opatrenia vrátane inovačných politík a projektov so spoluúčasťou osôb v zraniteľných situáciách. Jej cieľom by mala byť podpora ľudského rozvoja, zlepšenie životných podmienok a podpora ich plného začlenenia do spoločnosti.

2. Spolupráca zahŕňa výmenu skúseností v oblasti ochrany ľudských práv, podporu a vykonávanie politík s cieľom zaručiť rovnaké príležitosti pre osoby v zraniteľných situáciách, vytváranie ekonomických príležitostí a podporu osobitných sociálnych politík zameraných na rozvoj ľudských zdrojov prostredníctvom vzdelávania, odbornej prípravy, prístupu k základným sociálnym službám, záchranným sociálnym sieťam a k spravodlivosti, s osobitným zameraním najmä na zdravotne postihnutých a ich rodiny, deti a starších ľudí.

ČLÁNOK 44

Hľadisko rovnosti mužov a žien

1. Zmluvné strany súhlasia s tým, že spolupráca napomôže posilneniu politík, programov a mechanizmov zameraných na zabezpečenie, zlepšenie a rozšírenie rovnocennej účasti mužov a žien a rovnakých príležitostí pre mužov a ženy vo všetkých oblastiach politického, hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho života, a to najmä so zreteľom na účinné vykonávanie Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien a Pekinskej deklarácie a akčnej platformy. Podľa potreby bude prijaté opatrenie na podporu odstraňovania diskriminácie žien.
2. Spolupráca podporí začleňovanie hľadiska rovnosti mužov a žien do všetkých relevantných oblastí spolupráce, vrátane verejných politík, rozvojových stratégií a opatrení, ako aj ukazovateľov na hodnotenie ich vplyvu.
3. Spolupráca okrem toho napomôže uľahčiť rovnaký prístup mužov a žien ku všetkým službám a zdrojom, vďaka čomu budú môcť v plnom rozsahu využívať svoje základné práva, napr. pokiaľ ide o vzdelávanie, zdravie, odborné vzdelávanie a prípravu, pracovné príležitosti, účasť na politickom rozhodovacom procese, štruktúry riadenia a súkromné podniky.
4. Osobitná pozornosť sa bude venovať programom zameraným na predchádzanie všetkým formám násilia proti ženám a ich riešenie.

ČLÁNOK 45

Mládež

1. Spolupráca medzi zmluvnými stranami podporí všetky dôležité príslušné politiky týkajúce sa mládeže. Bude zahŕňať podporu odbornej prípravy a zamestnanosti, rodinných politík a vzdelávania, ako aj poskytovanie pracovných príležitostí pre mladých ľudí a podporu a výmenu skúseností v programoch na prevenciu kriminality mladistvých a ich začlenenie do hospodárskeho a sociálneho života.
2. Zmluvné strany sa dohodli, že budú podporovať aktívnu účasť mladých ľudí na spoločenskom dianí, ako aj na formovaní politík, ktoré prispievajú k rozvoju mladých ľudí a majú vplyv na ich život.
3. Obe zmluvné strany súhlasia s podporou vykonávania programov na podporu spolupráce medzi mládežníckymi organizáciami vrátane výmenných programov.

ČLÁNOK 46

Rozvoj miestnych spoločenstiev

1. Zmluvné strany sa dohodli, že budú spolupracovať v podpore trvalo udržateľného rozvoja miestnych spoločenstiev pomocou integrovaných opatrení, ktoré napomáhajú iniciatívy rôznych úspešných subjektov miestneho hospodárskeho rozvoja a podporujú využitie existujúcich zdrojov na úrovni miestnych komunít.

2. Spolupráca by mohla podporiť opatrenia ako:
 - a) miestne iniciatívy v súlade s príslušným územným strategickým plánom;
 - b) posilnenie kapacít hospodárskeho riadenia miestnych výrobných subjektov a poskytovateľov služieb.

HLAVA V

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE, RIADENIE RIZÍK KATASTROF A ZMENA KLÍMY

ČLÁNOK 47

Spolupráca v oblasti životného prostredia a zmeny klímy

1. Zmluvné strany sa dohodli, že budú spolupracovať s cieľom ochrany a zlepšenia kvality životného prostredia na miestnej, regionálnej a celosvetovej úrovni v záujme dosiahnutia trvalo udržateľného rozvoja.
2. Zmluvné strany budú s vedomím vplyvu tejto dohody venovať náležitú pozornosť vzťahu medzi rozvojom a životným prostredím. Zmluvné strany budú pracovať na využití investičných príležitostí, ktoré poskytujú čisté technológie.

3. Spolupráca uľahčí aj pokrok na príslušných medzinárodných konferenciách a podporí efektívne vykonávanie mnohostranných dohôd a zásad dohodnutých v nich v oblastiach, ako je biodiverzita, zmena klímy, rozširovanie púští, zvládanie stavov sucha a zaobchádzanie s chemikáliami.

4. Spolupráca sa konkrétne zameria na:

- a) zachovanie prírodných zdrojov a trvalo udržateľné hospodárenie s nimi, biodiverzitu a ekosystémy vrátane lesov a rybolovných zdrojov, ako aj služby, ktoré poskytujú;
- b) boj proti znečisťovaniu sladkých vôd a morí, ovzdušia a pôdy, a to aj prostredníctvom riadneho nakladania s odpadom, odpadovými vodami, chemikáliami a inými nebezpečnými látkami a materiálmi;
- c) globálne otázky, ako je zmena klímy, úbytok ozónovej vrstvy, rozširovanie púští a oblastí sucha, odlesňovanie, ochrana pobrežných zón, zachovanie biodiverzity a biologická bezpečnosť;

5. V tejto súvislosti sa zmluvné strany v rámci spolupráce pokúsia uľahčiť spoločné iniciatívy v oblasti zmiernenia zmeny klímy a prispôsobenia sa tejto zmene, ako aj posilniť politiky na riešenie zmeny klímy.

6. Spolupráca môže zahŕňať tieto opatrenia:

- a) podpora politického dialógu a jeho uskutočňovania, výmena informácií a skúseností v oblasti environmentálnych právnych predpisov, technických predpisov a čistejšej výroby, najlepších environmentálnych postupov, ako aj budovanie kapacít s cieľom posilniť systémy riadenia a monitorovania životného prostredia a kontrolné systémy vo všetkých odvetviach na všetkých úrovniach riadenia;
- b) transfer a využívanie trvalo udržateľných čistých technológií a know-how vrátane vytvárania stimulov a mechanizmov na inováciu a ochranu životného prostredia;
- c) začlenenie environmentálnych aspektov do politík pre iné oblasti vrátane riadenia využívania pôdy;
- d) podpora trvalo udržateľných modelov výroby a spotreby, okrem iného aj pomocou trvalo udržateľného využívania ekosystémov, služieb a tovaru;
- e) podpora informovanosti o problematike ochrany životného prostredia a vzdelávania v tejto oblasti, ako aj posilňovanie zapojenia občianskej spoločnosti a najmä miestnych spoločenstiev do úsilia zameraného na ochranu životného prostredia a trvalo udržateľný rozvoj;
- f) podpora regionálnej spolupráce v oblasti ochrany životného prostredia;
- g) pomoc pri vykonávaní a presadzovaní multilaterálnych dohôd v oblasti životného prostredia, ktorými sú zmluvné strany viazané;

ČLÁNOK 48

Riadenie rizík súvisiacich s katastrofami

1. Zmluvné strany uznávajú potrebu riadiť všetky riziká katastrof, ktoré postihujú územie jedného alebo viacerých štátov. Zmluvné strany potvrdzujú svoje spoločné odhodlanie zlepšovať opatrenia zamerané na prevenciu, zmiernenie, pripravenosť, reakciu a obnovu v záujme vyššej odolnosti svojich spoločností a infraštruktúry, a podľa potreby spolupracovať na dvojstrannej a mnohostrannej politickej úrovni pri dosahovaní lepších výsledkov v oblasti riadenia rizík katastrof.
2. Zmluvné strany sa dohodli, že spolupráca v oblasti riadenia rizík katastrof sa zameria na zníženie zraniteľnosti a rizík, zvýšenie kapacít monitorovania a včasného varovania a zvýšenie odolnosti Kuby voči katastrofám, okrem iného aj podporou vnútorných úsilí, ako aj regionálneho rámca pre zníženie zraniteľnosti a pre reakciu na katastrofy, aby sa posilnil regionálny výskum, šírili najlepšie postupy a čerpali skúseností v znižovaní rizika katastrof, príprave naň, jeho plánovaní, predchádzaní riziku, jeho zmiernovaní, reakcii naň a obnove.

ČLÁNOK 49

Voda a sanitácia

1. Zmluvné strany uznávajú potrebu zabezpečiť dostupnosť vody a udržateľné riadenie zásobovania vodou a hygienických zariadení pre všetkých a v dôsledku toho sa dohodli, že budú spolupracovať okrem iného, aj pokiaľ ide o:

- a) budovanie kapacít pre efektívne riadenie zásobovania vodou a kanalizačných sietí;
 - b) účinky kvality vody na zdravotné ukazovatele;
 - c) modernizáciu technológie týkajúcej sa kvality vody, od monitorovania až po laboratória;
 - d) vzdelávacie programy, ktoré podporujú potrebu zachovania a rozumného využívania vodných zdrojov a integrovaného hospodárenia s nimi.
2. Zmluvné strany sa dohodli, že budú venovať osobitnú pozornosť regionálnym opatreniam a programom spolupráce v tomto odvetví.

HLAVA VI

HOSPODÁRSKY ROZVOJ

ČLÁNOK 50

Poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka, rybolov a akvakultúra

1. Zmluvné strany sa dohodli, že budú spolupracovať v oblasti poľnohospodárstva, rozvoja vidieka, rybolovu a akvakultúry so zreteľom okrem iného na:
- a) zvýšenie produktivity a výroby;

- b) zvýšenie kvality poľnohospodárskych výrobkov a produktov rybolovu a akvakultúry;
- c) rozvoj mestského a prímestského poľnohospodárstva;
- d) posilnenie výrobných reťazcov;
- e) rozvoj vidieka;
- f) podporu zdravých návykov, aby sa zvýšila úroveň výživy;
- g) rozvoj poľnohospodárskych a rybárskych trhov, veľkoobchodných trhov a prístup k finančným úverom;
- h) podporu služieb rozvoja podnikania pre družstvá, malé súkromné farmy a rybárske spoločenstvá malého rozsahu;
- i) rozvoj ich trhov a podpora medzinárodných obchodných vzťahov;
- j) rozvoj organickej výroby;
- k) rozvoj udržateľného poľnohospodárstva a akvakultúry, ktoré zahŕňajú požiadavky a výzvy životného prostredia;
- l) podporu vedy, technológie a inovácie vzťahujúcej sa na rozvoj poľnohospodárstva a vidieka, rybolovu a akvakultúru, ako aj priemyslové spracovanie týchto zdrojov;

- m) podporu trvalo udržateľného využívania rybolovných zdrojov a hospodárenia s nimi;
- n) podporu najlepších postupov v oblasti riadenia rybárstva;
- o) zlepšenie zberu údajov s cieľom zohľadniť najlepšie dostupné vedecké informácie, pokiaľ ide o posúdenie zdrojov populácie rýb a hospodárenia s nimi;
- p) posilnenie systému monitorovania, kontroly a dohľadu v oblasti rybárstva;
- q) boj proti nezákonným, nenahláseným a neregulovaným činnostiam rybolovu;
- r) posilnenie spolupráce s cieľom zabezpečiť vyššiu kapacitu pre rozvoj technológií s pridanou hodnotou na spracovanie produktov rybolovu a produktov akvakultúry.

2. Spolupráca môže zahŕňať okrem iného poskytovanie technických odborných znalostí a podpory, budovanie kapacity a výmenu informácií a skúseností. Zmluvné strany sa dohodli, že budú podporovať inštitucionálnu spoluprácu a posilňovať spoluprácu v rámci medzinárodných organizácií a s vnútroštátnymi a regionálnymi organizáciami pre riadenie rybárstva.

3. Zmluvné strany budú podporovať analýzu rizík pre oblasti najviac vystavené katastrofám a vhodné opatrenia na zvýšenie odolnosti v rámci bezpečnosti potravín a spolupráce v oblasti poľnohospodárstva.

ČLÁNOK 51

Trvalo udržateľný cestovný ruch

1. Zmluvné strany uznávajú význam, ktorý má odvetvie cestovného ruchu pre sociálny a hospodársky rozvoj miestnych spoločností, ako aj veľký hospodársky potenciál oboch regiónov pre rozvoj podnikania v tejto oblasti.
2. Na tento účel sa dohodli spolupracovať v podpore trvalo udržateľného cestovného ruchu, a to predovšetkým s cieľom napomáhať:
 - a) rozvoju politík zameraných na optimalizáciu sociálno-ekonomických prínosov cestovného ruchu;
 - b) vytváraniu a posilňovaníu produktov v oblasti cestovného ruchu, a to prostredníctvom poskytovania nefinančných služieb, odbornej prípravy, technickej pomoci a služieb;
 - c) začleňovaníu environmentálnych, kultúrnych a sociálnych aspektov do rozvoja odvetvia cestovného ruchu vrátane ochrany a podpory kultúrneho dedičstva a prírodných zdrojov;
 - d) zapájaniu miestnych spoločností do procesu rozvoja cestovného ruchu, a to najmä pokiaľ ide o vidiecky cestovný ruch, cestovný ruch zameraný na komunity a ekologický cestovný ruch;
 - e) marketingovým a propagačným stratégiám, rozvoju inštitucionálnych kapacít a ľudských zdrojov, podpore medzinárodných noriem;

- f) podpore spolupráce medzi verejným a súkromným sektorom a vytváraní spojení medzi nimi;
- g) rozvoju plánov v oblasti riadenia rozvoja vnútroštátneho a regionálneho cestovného ruchu;
- h) podpore informačných technológií v oblasti cestovného ruchu.

ČLÁNOK 52

Spolupráca vo vede, technike a inováciách

1. Zmluvné strany sa budú usilovať rozvíjať vedecké, technické a inovačné kapacity zahŕňajúce všetky činnosti, ktoré spadajú do zavedených mechanizmov alebo dohôd o spolupráci spoločného záujmu. Zmluvné strany budú na tento účel a v súlade so svojimi vnútornými pravidlami podporovať výmenu informácií a účasť svojich subjektov pôsobiacich v oblasti výskumu a technický rozvoj, pokiaľ ide o tieto činnosti v rámci spolupráce:

- a) výmena informácií týkajúcich sa ich príslušných vedeckých a technických politík;
- b) činnosti spoločného výskumu a vývoja zamerané na stimulovanie vedeckého pokroku a prenosu technológie a know-how, okrem iného aj v používaní informačných a komunikačných technológií.

2. Osobitný dôraz sa bude klásť na budovanie ľudského potenciálu ako dlhodobého základu pre vedeckú a technickú kvalitu a vytvorenie udržateľných prepojení medzi vedeckými a technickými komunitami zmluvných strán na vnútroštátnej aj regionálnej úrovni. Na tento účel sa budú podporovať výmeny výskumných pracovníkov a najlepších postupov v rámci výskumných projektov.
3. Výskumné strediská, inštitúcie vysokoškolského vzdelávania a iné zúčastnené strany so sídlom v Európskej únii a na Kube sa zapoja do spolupráce vo vede, technike a výskume, ak to bude vhodné.
4. Zmluvné strany sa dohodli, že využijú všetky mechanizmy na zvýšenie počtu a kvality vysokokvalifikovaných odborníkov, a to aj prostredníctvom odbornej prípravy, spolupráce vo výskume, štipendií a výmen.
5. Zmluvné strany podporia účasť svojich príslušných subjektov na vedeckých a technických programoch druhej zmluvnej strany s cieľom dosiahnuť vzájomne prospešnú špičkovú úroveň vo vedeckej oblasti, a to v súlade so svojimi príslušnými predpismi, ktoré upravujú účasť subjektov z tretích krajín.

ČLÁNOK 53

Prenos technológií

1. Zmluvné strany, uznávajúc význam spolupráce a technickej pomoci v oblasti prenosu technológií vrátane postupov automatizácie, sa dohodli, že budú spolupracovať v podpore prenosu technológie prostredníctvom akademických alebo odborných programov venovaných prenosu znalostí medzi nimi.
2. Európska únia uľahčí a podporí prístup Kuby k výskumným a vývojovým programom zameraných okrem iného na technický rozvoj.

ČLÁNOK 54

Energia vrátane energie z obnoviteľných zdrojov

1. Zmluvné strany, uznávajúc rastúci význam energie z obnoviteľných zdrojov a riešení energetickej účinnosti pre trvalo udržateľný rozvoj, sa dohodli, že ich spoločným cieľom bude podpora spolupráce v oblasti energetiky, najmä pokiaľ ide, okrem iného, o trvalo udržateľné čisté a obnoviteľné zdroje energie, energetickú účinnosť, energeticky úsporné technológie, elektrifikáciu vidieka a regionálnu integráciu trhov s energiou, a to podľa toho, aké oblasti spolupráce si zmluvné strany určia, a v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi.

2. Táto spolupráca môže okrem iného zahŕňať:
- a) politický dialóg a spoluprácu v odvetví energetiky, najmä pokiaľ ide o zlepšenie a diverzifikáciu zásobovania energiou a zlepšenie trhov s energiou vrátane výroby, prenosu a distribúcie;
 - b) programy budovania kapacít, prenos technológie a know-how, vrátane práce na normách pre emisie v odvetví energetiky, najmä pokiaľ ide o energetickú účinnosť a riadenie odvetvia;
 - c) presadzovanie úspor energie, energetickej účinnosti, energie z obnoviteľných zdrojov a štúdie vplyvu výroby a spotreby energie na životné prostredie, a to najmä na biodiverzitu, lesné hospodárstvo a zmenu vo využívaní pôdy;
 - d) pilotné projekty rozvoja energie z obnoviteľných zdrojov a energetickej účinnosti, najmä v oblastiach solárnej a veternej energie, energie z biomasy, vodnej energie, a energie z morských vln a prílivov;
 - e) programy na zvýšenie celkového povedomia a znalostí ľudí o energii z obnoviteľných zdrojov a energetickej účinnosti;
 - f) recykláciu alebo energetické využitie pevného a tekutého odpadu.

ČLÁNOK 55

Doprava

1. Zmluvné strany sa dohodli, že sa spolupráca v tejto oblasti zameria na reštrukturalizáciu a modernizáciu dopravy a s ňou súvisiacich systémov infraštruktúry, uľahčenie a zlepšenie pohybu cestujúcich a tovaru a poskytovanie lepšieho prístupu na trhy mestskej, leteckej, námornej, vnútrozemskej vodnej, železničnej a cestnej dopravy na základe zdokonalenia riadenia dopravy z prevádzkového a administratívneho hľadiska a podpory náročných prevádzkových noriem.

2. Spolupráca môže zahŕňať:

- a) výmenu informácií o politikách zmluvných strán, najmä v mestskej doprave, a o prepojení a interoperabilite sietí kombinovanej dopravy, ako aj o ďalších otázkach spoločného záujmu;
- b) riadenie vnútrozemských vodných ciest, pozemných ciest, železníc, prístavov a letísk vrátane vhodnej spolupráce medzi príslušnými orgánmi;
- c) projekty pre prenos európskej technológie pre globálny navigačný satelitný systém a pre strediská mestskej hromadnej dopravy;
- d) zvýšenie noriem bezpečnosti a ochrany pred znečisťovaním, vrátane spolupráce na príslušných medzinárodných fórach zameraných na zabezpečenie lepšieho presadzovania medzinárodných noriem;
- e) činnosti zamerané na podporu rozvoja leteckej a námornej dopravy.

ČLÁNOK 56

Modernizácia hospodárskeho a sociálneho modelu

1. Zmluvné strany sa dohodli, že budú rozvíjať činnosti spolupráce na podporu posilnenia a modernizácie kubánskej verejnej správy a kubánskeho hospodárstva. Súhlasili s tým, že podporia rozvoj podnikov a družstiev s osobitným dôrazom na miestny rozvoj.
2. Táto spolupráca by sa mohla rozvíjať v týchto oblastiach spoločného záujmu:
 - a) makroekonomické politiky vrátane fiškálnych politík;
 - b) štatistika;
 - c) obchodné informačné systémy;
 - d) opatrenia na uľahčenie obchodu;
 - e) systémy a normy kvality;
 - f) podpora iniciatív miestneho rozvoja;
 - g) poľnohospodársko-priemyselný rozvoj;
 - h) štátna kontrola a dohľad;

i) organizácia a fungovanie podnikov vrátane verejných podnikov.

3. Zmluvné strany sa dohodli, že budú podporovať a stimulovať spoluprácu medzi inštitúciami, vrátane odvetvových inštitúcií, ktoré presadzujú nástroje v oblasti pomoci malým a stredným podnikom, najmä tým, ktorých úsilie je zamerané na zvýšenie konkurencieschopnosti, technologickú inováciu, začlenenie do hodnotových reťazcov, prístup k úveru a odbornú prípravu, ako aj posilnenie inštitucionálnych kapacít a inštitucionálneho rámca. Súhlasili tiež s tým, že budú podporovať styky medzi spoločnosťami obidvoch zmluvných strán, aby pomohli ich zapojeniu do medzinárodných trhov, investíciám a prenosu technológií.

ČLÁNOK 57

Štatistika

1. Zmluvné strany sa dohodli na spolupráci s cieľom zlepšiť štatistické metódy a programy v súlade s medzinárodne prijatými normami, a to v oblasti zhromažďovania, spracovania, kontroly kvality a šírenia štatistických údajov, v záujme vytvorenia ukazovateľov, ktoré umožnia lepšie porovnanie medzi zmluvnými stranami, čo umožní zmluvným stranám stanoviť požiadavky na štatistické údaje v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje táto dohoda. Zmluvné strany uznávajú, že na podporu týchto cieľov je užitočná dvojstranná spolupráca.

2. Táto spolupráca by okrem iného mohla zahŕňať: technické výmeny medzi Národným úradom Kuby pre štatistiku a informácie a štatistickými úradmi v členských štátoch Európskej únie a Eurostatom, vrátane výmeny vedeckých pracovníkov, vývoj zdokonalených a dôsledných metód zberu, členenia, analýzy a výkladu údajov a organizáciu seminárov, pracovných skupín alebo programov dopĺňajúcich štatistické kapacity.

ČLÁNOK 58

Dobrá správa vecí verejných v daňovej oblasti

1. Zmluvné strany uznávajú uplatňovanie zásad dobrej správy vecí verejných v zdaňovaní, t. j. transparentnosti, výmeny informácií a spravodlivej hospodárskej súťaže v oblasti daní, pričom sa ich zaväzujú uplatňovať.
2. Zmluvné strany budú v súlade so svojimi príslušnými právomocami zlepšovať medzinárodnú spoluprácu v daňovej oblasti, zjednodušovať výber oprávnených daňových príjmov a rozvíjať opatrenia na účinné uplatňovanie minimálnych noriem dobrej správy vecí verejných v daňovej oblasti.

HLAVA VII

REGIONÁLNA INTEGRÁCIA A SPOLUPRÁCA

ČLÁNOK 59

Regionálna spolupráca

1. Spolupracou sa podporia činnosti spojené s rozvojom regionálnej spolupráce medzi Kubou a karibskými susednými krajinami v súvislosti s orgaizáciou CARIFORUM, najmä v prioritných oblastiach stanovených v spoločnej stratégii pre partnerstvo EÚ a Karibiku. Činnosti by mohli prispieť aj k posilneniu procesu regionálnej integrácie v Karibiku.

2. Spoluprácou sa posilní zapojenie všetkých sektorov vrátane občianskej spoločnosti do procesu regionálnej spolupráce a integračného procesu, a to za podmienok, ktoré si zmluvné strany stanovia; v rámci spolupráce sa takisto budú podporovať konzultačné mechanizmy a informačné kampane.
3. Zmluvné strany sa dohodli, že využijú všetky existujúce nástroje spolupráce na podporu činností zameraných na rozvoj aktívnej spolupráce medzi Európskou úniou a Kubou a medzi Kubou a ostatnými krajinami a/alebo regiónmi v Latinskej Amerike a v Karibiku vo všetkých oblastiach spolupráce upravených touto dohodou. Zmluvné strany sa dohodli, že venujú osobitnú pozornosť programom regionálnej spolupráce týkajúcim sa výskumu, inovácie a vzdelávania a ďalšiemu rozvoju priestoru vedomostí Európska únia – Latinská Amerika a Karibik (EU – LAC) s iniciatívami ako spoločný výskumný priestor a spoločný priestor vysokoškolského vzdelávania. Bude sa vyvíjať úsilie, aby sa činnosti v rámci regionálnej a dvojstrannej spolupráce vzájomne dopĺňali.
4. Zmluvné strany sa budú snažiť vymieňať si názory a spolupracovať s cieľom dohodnúť a rozvíjať spoločné opatrenia na mnohostranných fórach.

ČASŤ IV

OBCHOD A SPOLUPRÁCA V OBLASTI OBCHODU

ČLÁNOK 60

Ciele

Zmluvné strany sa dohodli, že ciele ich spolupráce v oblasti obchodu budú zahŕňať najmä:

- a) posilnenie ich obchodných a hospodárskych vzťahov, najmä podporou dialógu o obchodných otázkach a stimulovaním zvýšených obchodných tokov medzi zmluvnými stranami;
- b) podporu začlenenia Kuby do svetovej ekonomiky;
- c) podporu rozvoja a diverzifikácie obchodu medzi regiónmi, ako aj obchodu s Európskou úniou;
- d) zvýšenie príspevku obchodu k trvalo udržateľnému rozvoju vrátane aspektov životného prostredia a sociálnych aspektov;
- e) podporu diverzifikácie kubánskeho hospodárstva a napomáhanie vhodnému podnikateľskému ovzdušiu;

- f) stimulovanie väčšieho toku investícií rozvojom príťažlivého a stabilného prostredia pre recipročné investície za pomoci trvalého dialógu zameraného na zvýšenie porozumenia a spolupráce v otázkach investícií a podporu nediskriminačného investičného systému.

HLAVA I

OBCHOD

ČLÁNOK 61

Obchod založený na pravidlách

1. Zmluvné strany uznávajú, že podstatné zníženie ciel a iných prekážok obchodu, ako aj odstránenie diskriminačného zaobchádzania v medzinárodných obchodných vzťahoch, slúži ako prostriedok na podporu hospodárskeho rastu, ekonomickej diverzifikácie a prosperity.
2. Zmluvné strany opätovne potvrdzujú, že je v ich spoločnom záujme uskutočňovať obchod v súlade s mnohostranným systémom obchodovania založeným na pravidlách, podľa ktorých zodpovedajú za zachovanie nadradenosti pravidiel a za ich účinné, spravodlivé a vyvážené vykonávanie.

ČLÁNOK 62

Zaobchádzanie podľa doložky najvyšších výhod

1. Každá zmluvná strana poskytne tovaru druhej zmluvnej strany zaobchádzanie podľa doložky najvyšších výhod v súlade s článkom I Všeobecnej dohody o clách a obchode (GATT) z roku 1994 vrátane vysvetľujúcich poznámok k uvedenému článku, ktoré sú *mutatis mutandis* začlenené do tejto dohody a stávajú sa jej súčasťou.
2. Odsek 1 sa nevzťahuje na preferenčné zaobchádzanie poskytnuté ktoroukoľvek zmluvnou stranou na tovar inej krajiny v súlade s dohodami Svetovej obchodnej organizácie – WTO.

ČLÁNOK 63

Národné zaobchádzanie

Každá zmluvná strana udelí národné zaobchádzanie tovaru druhej zmluvnej strany v súlade s článkom III GATT z roku 1994, vrátane vysvetľujúcich poznámok k uvedenému článku, ktoré sú *mutatis mutandis* začlenené do tejto dohody a stávajú sa jej súčasťou.

ČLÁNOK 64

Transparentnosť

1. Zmluvné strany opätovne potvrdzujú zásadu transparentnosti v uplatňovaní svojich obchodných opatrení a súhlasia s tým, že politiky a nariadenia, ktoré sa vzťahujú na zahraničný obchod, by sa mali jasne oznamovať a vysvetľovať.
2. Zmluvné strany sa dohodli, že zúčastnené strany by mali mať možnosť byť informované o nariadeniach každej zmluvnej strany, ktoré sa dotýkajú medzinárodného obchodu.

ČLÁNOK 65

Uľahčenie obchodu

Zmluvné strany potvrdzujú svoj záväzok týkajúci sa Dohody o uľahčení obchodu WTO.

ČLÁNOK 66

Technické prekážky obchodu

1. Zmluvné strany opätovne potvrdzujú svoje práva a povinnosti podľa Dohody o technických prekážkach obchodu WTO (ďalej len „dohoda TBT“).

2. Ustanovenia tohto článku sa vzťahujú na technické predpisy, normy a postupy posudzovania zhody stanovené v dohode TBT.
3. Zmluvné strany uznávajú dôležitosť účinných mechanizmov pre oznamovanie a výmenu informácií o technických predpisoch, normách a postupoch posudzovania zhody v súlade s dohodou TBT.

ČLÁNOK 67

Sanitárne a fytosanitárne opatrenia

1. Zmluvné strany opätovne potvrdzujú práva, povinnosti, zásady a ciele Dohody o uplatňovaní sanitárnych a fytosanitárnych opatrení, Medzinárodného dohovoru o ochrane rastlín, Komisie CODEX Alimentarius a Svetovej organizácie pre zdravie zvierat.
2. Zmluvné strany uznávajú dôležitosť účinných mechanizmov pre konzultácie, oznamovanie a výmenu informácií o sanitárnych a fytosanitárnych opatreniach a opatreniach pre zdravie zvierat v rámci príslušných medzinárodných organizácií.

ČLÁNOK 68

Ochrana obchodu

Zmluvné strany opätovne potvrdzujú svoje záväzky a povinnosti, ktoré im vyplývajú z týchto dohôd WTO: Dohoda o ochranných opatreniach, Dohoda o subvenciách a vyrovnávacích clách a Dohoda o vykonávaní článku VI GATT z roku 1994.

ČLÁNOK 69

Doložka o preskúmaní

Zmluvné strany môžu na základe vzájomného súhlasu zmeniť a preskúmať túto časť s cieľom prehĺbiť svoje obchodné a investičné vzťahy.

ČLÁNOK 70

Doložka o všeobecných výnimkách

Zmluvné strany potvrdzujú, že ich existujúce práva a povinnosti podľa článku XX GATT z roku 1994 a vysvetľujúcich poznámok k uvedenému článku sú *mutatis mutandis* začlenené do tejto dohody a tvoria jej súčasť.

HLAVA II

SPOLUPRÁCA TÝKAJÚCA SA OBCHODU

ČLÁNOK 71

Colné orgány

1. Zmluvné strany budú podporovať a uľahčovať spoluprácu medzi ich príslušnými colnými službami s cieľom zaručiť bezpečnosť hraníc, zjednodušiť colné postupy a uľahčiť zákonné obchodovanie pri súčasnom udržaní schopnosti kontroly.
2. Spolupráca umožní okrem iného:
 - a) výmenu informácií o colných predpisoch a postupoch, a to predovšetkým pokiaľ ide o tieto oblasti:
 - i) zjednodušenie a modernizácia colných postupov;
 - ii) uľahčenie tranzitu;
 - iii) presadzovanie práv duševného vlastníctva colnými orgánmi;
 - iv) vzťahy s podnikateľskou komunitou;

- v) voľný obeh tovaru a regionálna integrácia;
 - vi) organizovanie colných kontrol na hraniciach;
- b) rozvoj spoločných iniciatív vo vzájomne dohodnutých oblastiach;
- c) podporu koordinácie medzi všetkými príslušnými hraničnými orgánmi, a to na vnútroštátnej aj cezhraničnej úrovni.
3. Zmluvné strany si budú poskytovať vzájomnú administratívnu pomoc v colných otázkach. Na tento účel môžu na základe vzájomnej dohody vytvoriť dvojstranné nástroje.

ČLÁNOK 72

Spolupráca týkajúca sa uľahčovania obchodu

1. Zmluvné strany potvrdzujú svoj záväzok posilniť spoluprácu v oblasti uľahčovania obchodu s cieľom zabezpečiť, aby príslušné právne predpisy, postupy a administratívne kapacity colných orgánov prispievali k plneniu cieľov účinnej kontroly a uľahčovania obchodu.

2. Zmluvné strany sa dohodli na spolupráci v týchto oblastiach:
- a) budovanie kapacít a poskytovanie odborných znalostí príslušným orgánom v oblasti colnej problematiky vrátane osvedčovania a overovania pôvodu a technických otázok, aby sa posilnili regionálne colné postupy;
 - b) uplatňovanie mechanizmov a moderných colných metód, vrátane hodnotenia rizika, predbežných záväzných rozhodnutí, zjednodušených postupov na vstup a prepustenie tovaru, colných kontrol a metód auditu spoločností;
 - c) zavedenie postupov a praktík, do ktorých sa v čo najväčšej prakticky nožnej miere premietnu medzinárodné predpisy, nástroje a normy uplatniteľné v colnej a obchodnej oblasti, okrem iného aj Dohoda o uľahčovaní obchodu WTO, Medzinárodný dohovor o zjednodušení a harmonizácii colných postupov (revidovaný Kjótsky dohovor) a Systém noriem Svetovej colnej organizácie na zabezpečenie a uľahčenie globálneho obchodu;
 - d) informačné systémy a automatizácia colných a iných obchodných postupov, najmä pre uplatňovanie opatrení na uľahčenie obchodu pre schválené subjekty a informačné služby.

ČLÁNOK 73

Duševné vlastníctvo

1. Zmluvné strany uznávajú dôležitosť technickej spolupráce v oblasti duševného vlastníctva vrátane ochrany zemepisných označení a dohodli sa, že za vzájomne dohodnutých podmienok budú spolupracovať na projektoch vyplývajúcich z konkrétnej spolupráce v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi zmluvných strán a medzinárodnými dohodami, ktoré sa na ne vzťahujú.
2. Zmluvné strany sa dohodli, že budú podporovať inštitucionálnu spoluprácu, výmenu informácií, technickú pomoc, budovanie kapacít a odbornú prípravu. Zmluvné strany sa dohodli, že technická spolupráca sa bude uskutočňovať v súlade s ich úrovňami sociálno-hospodárskeho rozvoja a prioritami a potrebami rozvoja.
3. Zmluvné strany súhlasia s tým, že spolupráca prispeje k podpore technických inovácií a k prenosu a rozširovaniu technológie, k vzájomným výhodám výrobcov a užívateľov technických znalostí spôsobom, ktorý bude napomáhať sociálnemu a ekonomickému blahobytu a rovnováhe práv a záväzkov.

ČLÁNOK 74

Spolupráca týkajúca sa technických prekážok obchodu

1. Zmluvné strany uznávajú dôležitosť spolupráce a technickej pomoci, pokiaľ ide o technické prekážky obchodu a dohodli sa, že budú podporovať spoluprácu medzi svojimi orgánmi zodpovednými za normalizáciu, metrológiu, akreditáciu a posudzovanie zhody.
2. Zmluvné strany sa dohodli, že budú okrem iného spolupracovať v týchto oblastiach:
 - a) budovanie kapacít a poskytovanie odborných znalostí vrátane rozvoja a posilnenia príslušnej infraštruktúry, ako aj zaistovanie odbornej prípravy a technickej pomoci v oblastiach technických predpisov, normalizácie, posudzovania zhody, akreditácie a metrológie, medzi iným aj s cieľom uľahčiť pochopenie požiadaviek a súlad s požiadavkami Európskej únie;
 - b) podpora spolupráce príslušných orgánov v rámci príslušných medzinárodných organizácií;
 - c) výmena informácií, skúseností a najlepších postupov;
 - d) spracúvanie spoločných stanovísk;
 - e) snaha o kompatibilitu medzi technickými predpismi a postupmi posudzovania zhody a ich zblížovanie;

- f) odstraňovanie zbytočných prekážok obchodu.

ČLÁNOK 75

Bezpečnosť potravín, sanitárne a fytosanitárne otázky a otázky dobrých životných podmienok zvierat

1. Zmluvné strany budú podporovať spoluprácu a koordináciu medzi príslušnými orgánmi, okrem iného aj v rámci príslušných medzinárodných organizácií, pokiaľ ide o bezpečnosť potravín, a sanitárne a fytosanitárne otázky a otázky dobrých životných podmienok zvierat v záujme skvalitnenia vzájomných dvojstranných obchodných vzťahov. Budú podporovať spoluprácu s cieľom uznávania rovnocennosti a harmonizácie sanitárnych a fytosanitárnych opatrení a budú poskytovať poradenstvo a technickú pomoc týkajúcu sa uplatňovania týchto opatrení.
2. Cieľom spolupráce v oblasti bezpečnosti potravín, sanitárnych a fytosanitárnych otázok a otázok dobrých životných podmienok zvierat je posilnenie kapacít každej zmluvnej strany, aby sa zlepšil prístup na trh druhej zmluvnej strany a aby sa súčasne udržala úroveň ochrany ľudí, zvierat a rastlín, ako aj dobrých životných podmienok zvierat.
3. Táto spolupráca môže okrem iného zahŕňať:
 - a) poskytovanie odborných znalostí v súvislosti s legislatívnymi a technickými kapacitami na tvorbu a presadzovanie právnych predpisov, ako aj rozvoj systémov sanitárnej a fytosanitárnej kontroly, vrátane programov eradikácie, systémov pre bezpečnosť potravín a vydávania varovaní a poskytovanie odborných znalostí o problematike dobrých životných podmienok zvierat;

- b) podporu rozvoja a posilňovania inštitucionálnych a administratívnych kapacít na Kube, vrátane kontrolných kapacít s cieľom zlepšenia jej sanitárneho a fytosanitárneho statusu;
- c) rozvoj kapacít na Kube v záujme splnenia sanitárnych a fytosanitárnych požiadaviek, a to s cieľom zlepšiť prístup na trh druhej zmluvnej strany pri zachovaní úrovne ochrany;
- d) posilnenie oficiálneho kontrolného systému pre vývoz do Európskej únie zvýšením analytických kapacít a riadenie národných laboratórií s cieľom splniť požiadavky právnych predpisov Európskej únie;
- e) poskytovanie poradenstva a technickej pomoci v otázkach regulačného rámca Európskej únie v sanitárnej a fytosanitárnej oblasti, ako aj v otázkach vykonávania noriem, ktoré požaduje trh Európskej únie;
- f) podporu spolupráce v rámci príslušných medzinárodných organizácií (výbor pre sanitárne a fytosanitárne otázky Dohody WTO o sanitárnych a fytosanitárnych opatreniach, Medzinárodný dohovor o ochrane rastlín, Svetová organizácia pre zdravie zvierat a Komisia CODEX Alimentarius) s cieľom zlepšiť uplatňovanie medzinárodných noriem.

ČLÁNOK 76

Tradičné a remeselné výrobky

Zmluvné strany uznávajú dôležitosť spolupráce, ktorá podporuje výrobu tradičných a remeselných výrobkov.

Spolupráca by sa konkrétnejšie mohla zamerať na tieto oblasti:

- a) rozvoj kapacít na uľahčenie možností účinného prístupu na trh pre remeselné výrobky;
- b) podpora mikropodnikov a malých a stredných podnikov z mestských a vidieckych oblastí, ktoré vyrábajú a vyvážajú remeselné výrobky, okrem iného aj posilnením príslušných inštitúcií poskytujúcich podporu;
- c) podpora zachovania tradičných výrobkov;
- d) zvýšenie hospodárskej výkonnosti výrobcov remeselných výrobkov.

ČLÁNOK 77

Obchod a trvalo udržateľný rozvoj

1. Zmluvné strany uznávajú, že presadzovanie navzájom sa podporujúcich politík v oblasti obchodu, životného prostredia a sociálnych politík môže prispieť k dosiahnutiu cieľa trvalo udržateľného rozvoja.
2. Zmluvné strany sa dohodli, že s cieľom doplniť činnosti uvedené v hlavách III a IV časti III budú spolupracovať okrem iného v oblastiach:
 - a) rozvojových programov a opatrení týkajúcich sa vykonávania a presadzovania aspektov mnohostranných environmentálnych dohôd a environmentálnych právnych predpisov súvisiacich s obchodom;

- b) podpory rozvoja rámca umožňujúceho obchod s tovarom a službami, ktorý prispieva k trvalo udržateľnému rozvoju, okrem iného aj šírením postupov sociálnej zodpovednosti podnikov;
- c) podpory obchodu s produktmi z trvalo udržateľne spravovaných prírodných zdrojov, a to aj prostredníctvom účinných opatrení týkajúcich sa zachovania a trvalo udržateľného spravovania voľne žijúcich organizmov, rybného hospodárstva a lesníctva, ako aj rozvoja opatrení zameraných na boj proti nezákonnému obchodu s vplyvom na životné prostredie, okrem iného aj prostredníctvom činností v oblasti presadzovania a colnej spolupráce;
- d) posilnenia inštitucionálnych kapacít pre analýzu a opatrenia v oblasti obchodu a trvalo udržateľného rozvoja.

ČLÁNOK 78

Spolupráca týkajúca sa ochrany obchodu

Zmluvné strany sa dohodli, že budú spolupracovať v oblasti ochrany obchodu prostredníctvom výmeny skúseností, technickej pomoci a budovania kapacít.

ČLÁNOK 79

Pravidlá pôvodu

Zmluvné strany uznávajú, že pravidlá pôvodu hrajú dôležitú úlohu v medzinárodnom obchode a dohodli sa, že budú spolupracovať vo forme poskytovania technickej pomoci a budovania kapacít a výmeny skúsenosti v tejto oblasti.

ČLÁNOK 80

Investície

Zmluvné strany budú stimulovať väčší tok investícií pomocou vzájomných znalostí príslušných právnych predpisov a rozvoja príťažlivého a predvídateľného prostredia pre recipročné investície prostredníctvom dialógu zameraného na zlepšenie porozumenia a spolupráce v investičných otázkach a podpory stabilného, transparentného a nediskriminačného systému podnikania a investovania.

ČASŤ V

INŠTITUCIONÁLNE A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

ČLÁNOK 81

Spoločná rada

1. Týmto sa zriaďuje Spoločná rada. Rada sleduje plnenie cieľov tejto dohody a dohliada na jej vykonávanie. Schádza sa na ministerskej úrovni v pravidelných intervaloch nepresahujúcich obdobie dvoch rokov a na základe dohody zmluvných strán aj na mimoriadnych zasadaniach, ak si to vyžadujú okolnosti.
2. Spoločná rada skúma všetky dôležité otázky vyplývajúce z tejto dohody, ako aj všetky ostatné dvojstranné, mnohostranné alebo medzinárodné otázky spoločného záujmu.
3. Spoločná rada sa skladá zo zástupcov zmluvných strán na ministerskej úrovni v súlade s príslušnými vnútornými mechanizmami zmluvných strán a s prihliadnutím na konkrétne otázky, ktoré sa majú riešiť.
4. Spoločná rada vypracuje vlastný rokovací poriadok.
5. Zasadnutiam Spoločnej rady predsedá striedavo zástupca Európskej únie a zástupca Kubánskej republiky v súlade s ustanoveniami uvedenými v jej rokovacom poriadku.

6. V záujme dosiahnutia cieľov tejto dohody má Spoločná rada právomoc prijímať rozhodnutia. Tieto rozhodnutia sú pre zmluvné strany záväzné a zmluvné strany prijímú všetky opatrenia potrebné na ich vykonanie.
7. Spoločná rada môže tiež predkladať vhodné odporúčania.
8. Spoločná rada prijíma rozhodnutia a odporúčania na základe vzájomnej dohody zmluvných strán. Tento postup sa vzťahuje na všetky ostatné riadiace orgány zriadené touto dohodou.

ČLÁNOK 82

Spoločný výbor

1. Spoločnej rade pri plnení jej úloh pomáha Spoločný výbor, ktorý pozostáva zo zástupcov zmluvných strán na úrovni vyšších štátnych úradníkov, a to pri zohľadnení konkrétnych otázok ktoré sa majú prerokovať.
2. Spoločný výbor zodpovedá za všeobecné vykonávanie tejto dohody.
3. Spoločná rada stanovuje rokovací poriadok Spoločného výboru.
4. Spoločný výbor má právomoc prijímať rozhodnutia v prípadoch, v ktorých naň Spoločná rada preniesla takúto právomoc.

5. Na účel celkového preskúmania vykonávania tejto dohody sa Spoločný výbor schádza obvykle raz do roka striedavo v Bruseli a na Kube, a to v termíne a s programom, ktoré si zmluvné strany vopred dohodnú. Na žiadosť niektorej zo zmluvných strán sa na základe vzájomnej dohody môžu zvolať osobitné zasadnutia. Zasadnutiam Spoločného výboru predsedá striedavo zástupca Únie a zástupca Kubánskej republiky.

ČLÁNOK 83

Podvýbory

1. Spoločný výbor môže zriadiť špecializované podvýbory, ktoré mu budú pomáhať v plnení jeho úloh. Takisto môže rozhodnúť o zmene úloh určitého podvýboru alebo o jeho zrušení.
2. Podvýbory sa schádzajú na príslušnej úrovni raz ročne, resp. sa zídu na žiadosť niektorej zo zmluvných strán alebo Spoločného výboru. V prípade, že ide o stretnutie s osobnou účasťou, stretnutia sa uskutočňujú striedavo v Bruseli alebo na Kube. Stretnutia sa takisto môžu uskutočniť aj prostredníctvom technických prostriedkov, ktoré majú zmluvné strany k dispozícii.
3. Podvýborom striedavo počas obdobia jedného roka predsedá zástupca jednej zo zmluvných strán.
4. Zriadenie alebo existencia podvýboru nebráni žiadnej zo zmluvných strán, aby predložila akúkoľvek záležitosť priamo Spoločnému výboru.

5. Spoločný výbor prijme rokovací poriadok, v ktorom sa určí zloženie a stanovia sa úlohy takýchto podvýborov, ako aj spôsob ich práce, pokiaľ sa to nestanovuje v tejto dohode.
6. Zriaďuje sa Podvýbor pre spoluprácu. Tento podvýbor pomáha Spoločnému výboru pri plnení jeho úloh týkajúcich sa časti III tejto dohody. Medzi jeho úlohy patrí:
- a) venovať sa akýmkoľvek záležitostiam v oblasti spolupráce, ktorými ho poveril Spoločný výbor;
 - b) monitorovať celkové vykonávanie časti III tejto dohody;
 - c) rokovať o akýchkoľvek otázkach súvisiacich s problematikou spolupráce, ktoré môžu mať vplyv na vykonávanie časti III tejto dohody.

ČLÁNOK 84

Vymedzenie pojmu „zmluvné strany“

Na účely tejto dohody sa pod pojmom „zmluvné strany“ rozumie na jednej strane Európska únia alebo jej členské štáty, alebo Európska únia a jej členské štáty, a to v súlade s ich príslušnými právomocami, a na strane druhej Kubánska republika.

ČLÁNOK 85

Plnenie záväzkov

1. Zmluvné strany prijímú všetky všeobecné alebo osobitné opatrenia potrebné na plnenie svojich záväzkov vyplývajúcich z tejto dohody a zabezpečia, aby tieto opatrenia boli v súlade s cieľmi stanovenými v tejto dohode.
2. Ak jedna zo zmluvných strán dôjde k záveru, že druhá zmluvná strana si neplní záväzky vyplývajúce z tejto dohody, môže využiť vhodné opatrenia. Skôr ako tak urobí, poskytne, okrem mimoriadne naliehavých prípadov, Spoločnej rade do 30 dní v záujme nájdania riešenia prijateľného pre obe zmluvné strany všetky relevantné informácie, ktoré sú potrebné pre dôkladné preskúmanie celej situácie. Pri rozhodovaní o tom, ktoré opatrenia sa majú prijať, sa uprednostnia tie, ktoré najmenej narúšajú vykonávanie tejto dohody. Takéto opatrenia sa okamžite oznámia druhej zmluvnej strane a sú predmetom konzultácií v rámci Spoločného výboru, ak o to požiada druhá zmluvná strana.
3. Zmluvné strany sa dohodli, že „mimoriadne naliehavými prípadmi“ v zmysle odseku 2 tohto článku sú prípady závažného porušenia tejto dohody jednou zo zmluvných strán. Zmluvné strany sa ďalej dohodli, že „vhodnými opatreniami“ v zmysle odseku 2 sú opatrenia prijaté v súlade s medzinárodným právom. Platí, že pozastavenie uplatňovania tejto dohody je opatrením poslednej možnosti. Závažné porušenie dohody predstavuje:
 - a) vypovedanie celej tejto dohody alebo jej časti, ktoré nie je prípustné podľa všeobecných pravidiel medzinárodného práva;

b) porušenie základných prvkov tejto dohody, ako sa stanovuje v článku 1 ods. 5 a článku 7.

4. Ak zmluvná strana využila opatrenie v mimoriadne naliehavom prípade, druhá zmluvná strana môže požadovať, aby sa do 15 dní zvolalo urýchlené stretnutie zmluvných strán.

ČLÁNOK 86

Nadobudnutie platnosti, predbežné vykonávanie, trvanie a vypovedanie

1. Túto dohodu schvália zmluvné strany v súlade so svojimi vlastnými vnútornými právnymi postupmi.

2. Táto dohoda nadobúda platnosť prvým dňom druhého mesiaca nasledujúceho po dátume, kedy si zmluvné strany vzájomne oznámili ukončenie vnútorných právnych postupov uvedených v odseku 1.

3. Bez ohľadu na odsek 2 Európska únia a Kuba predbežne vykonávajú celú túto dohodu alebo jej časť, ako sa uvádza v tomto odseku, až do nadobudnutia jej platnosti, a to v súlade s ich príslušnými vnútornými postupmi a právnymi predpismi.

Predbežné vykonávanie sa začína prvým dňom druhého mesiaca, ktorý nasleduje po dni, keď si Európska únia a Kuba navzájom oznámia:

- a) zo strany Únie, ukončenie vnútorných postupov potrebných na tento účel, pričom sa označia časti dohody, ktoré sa majú predbežne vykonávať a
- b) zo strany Kuby, ukončenie vnútorných postupov potrebných na tento účel, pričom sa potvrdí súhlas Kuby s tými časťami dohody, ktoré sa majú predbežne vykonávať.

4. Táto dohoda sa uzatvára na dobu neurčitú. Ktorákoľvek zmluvná strana môže druhej zmluvnej strane písomne oznámiť svoj úmysel túto dohodu ukončiť. Ukončenie nadobúda účinnosť šesť mesiacov po dátume oznámenia.

5. Oznámenie podľa tohto článku sa v prípade Európskej únie zašle Generálnemu sekretariátu Rady Európskej únie a v prípade Kubánskej republiky kubánskemu ministerstvu zahraničných vecí, ktoré sú depozitármi tejto dohody.

ČLÁNOK 87

Zmena

Túto dohodu možno zmeniť písomnou dohodou zmluvných strán. Takéto zmeny nadobúdajú platnosť dňom dohodnutým zmluvnými stranami a po splnení príslušných právnych požiadaviek a postupov zmluvných strán.

ČLÁNOK 88

Územná pôsobnosť

Táto dohoda sa na jednej strane vzťahuje na územia, na ktoré sa vzťahuje Zmluva o Európskej únii a Zmluva o fungovaní Európskej únie, a to za podmienok stanovených v uvedených zmluvách, a na strane druhej na územie Kubánskej republiky.

ČLÁNOK 89

Autentické znenie

Táto dohoda je vyhotovená v dvoch pôvodných vyhotoveniach v anglickom, bulharskom, českom, dánskom, estónskom, fínskom, francúzskom, gréckom, holandskom, chorvátskom, litovskom, lotyšskom, maďarskom, maltskom, nemeckom, poľskom, portugalskom, rumunskom, slovenskom, slovinskom, španielskom, švédskom a talianskom jazyku, pričom každé znenie je rovnako autentické.

NA DÔKAZ TOHO dolupodpísaní splnomocnení zástupcovia, náležite na tento účel oprávnení, podpísali túto dohodu.

BELGICKÉ KRÁĽOVSTVO,
BULHARSKÁ REPUBLIKA,
ČESKÁ REPUBLIKA,
DÁNSKE KRÁĽOVSTVO,
SPOLKOVÁ REPUBLIKA NEMECKO,
ESTÓNSKA REPUBLIKA,
ÍRSKO,
HELÉNSKA REPUBLIKA,
ŠPANIELSKE KRÁĽOVSTVO,
FRANCÚZSKA REPUBLIKA,
CHORVÁTSKA REPUBLIKA,
TALIANSKA REPUBLIKA,
CYPERSKÁ REPUBLIKA,
LOTYŠSKÁ REPUBLIKA,
LITOVSKÁ REPUBLIKA,
LUXEMBURSKÉ VEĽKOVODSTVO,
MAĎARSKO,
MALTSKÁ REPUBLIKA,
HOLANDSKÉ KRÁĽOVSTVO,
RAKÚSKA REPUBLIKA,
POĽSKÁ REPUBLIKA,
PORTUGALSKÁ REPUBLIKA,
RUMUNSKO,
SLOVINSKÁ REPUBLIKA,
SLOVENSKÁ REPUBLIKA,
FÍNSKA REPUBLIKA,
ŠVÉDSKE KRÁĽOVSTVO,
SPOJENÉ KRÁĽOVSTVO VEĽKEJ BRITÁNIE A SEVERNÉHO ÍRSKA,
EURÓPSKA ÚNIA
KUBÁNSKA REPUBLIKA